

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 9

V Celovcu, dne 27. februarja 1958

Cena 1.50 šilinga

Za občinske interese

Ta nedelja odločuje o občinah in njihovih zastopstvih, gre za gospodarske in socialne ter kulturne zadeve naših vasi in občin. Zato je bilo prav, da se je volilno predelje istotako izvedlo na občinski ravni. Vršili so se v glavnem krajevni volilni sestanki ali pa se je govorilo o volitvah v povsem nevezanem razgovoru. Tik pred volitvami pa je prav, da zberemo vtise krajevne politike in si položaj okoli volitev predočimo spet v nekaki celoti.

V dveh občinah se je pojavil nadvse zanimiv predlog: postavimo eno samo listo, ki naj obsega vse politične stranke! Dotičnik — bil je prav razumen in idealen gospodar — je razlagal, da bi bilo najbolje, če bi se zbrali vsi vplivni možje občine in se pametno pomenili o bodočem občinskem zastopstvu. „Gre vendar za naše skupne interese in ne nazadnje tudi za naš denar,“ je na koncu menil. Zanimivo je bilo opazovati odmev. Prvi se je oglašil socialist in odkrito dejal: Moja stranka noče nikakih kompromisnih list, naša frakcija nastopi za vsako ceno samostojno! To je bilo jasno in enoumno povedano. V nizu nadaljnjega razgovora je prišlo do prekanj s komunističnim odbornikom, ki je zagovarjal nekako ljudsko fronto, se razume pod njegovim vodstvom. To je bila torej prva šola! *Gotovim ljudem ni za obče in splošne interese in za občinsko dobrobit. Prednost pred občino ima pri njih stranka in njeni interesi!*

Razgovor se je pletel naprej. Drug gospodar je takole razvijal svoj pogled na občinske volitve: V občini in občinskem odboru se v veliki meri odločuje bodočnost naših kmetij in delavnic. Občinske doklade zadenejo v prvi vrsti posestniki, za njimi so največji davkoplačevalci obrtniki in trgovci. Razumljivo je, da socialist in komunist nimata interesa za skupni nastop s ciljem splošne dobrobiti vseh stanov. Njima so strankini interesi pred občinami koristni. Zato pa vsaj mi ostali ustvarimo skupno volilno listo in imejmo na njej moze, katerim bomo dali svoje zaupanje za glasovnico. Sicer se zna dogajati naprej, da bosta socialistični stranki vodili svoj demagoški razredni boj na račun kmetov in obrtnikov. Ustvarimo skupno listo vseh kmetov in obrtnikov. Pa tudi trezno misleči delavci bodo zlahka uvideli, da je njihov prav tako na tej listi, kajti blagor skupnosti je tudi njihov blagor.

Nadvse zanimivo je bilo opazovati nadaljni razvoj. Večina je zagovarjala misel skupnega nastopa. Le redki so skeptično molčali. V nevezanem govoru so se omenjali kandidati skupne liste. Med drugim pade ime nekega bivšega nacist-posestnika. Mahoma je bilo mnenje navzočih deljeno. Sedaj torej gre za narodne interese, je čuti vsakdo izmed navzočih. In res se oglašil nek nemško-nacionalno usmerjen obrtnik ter govoril o tem, da je treba slovenski jezik odpraviti iz šol in naj se člen sedem državne pogodbe zoži na „ekstremne“ Slovence. Beseda je dala besedo in končno je padel tudi zasutek skupnega nastopa kmetov in obrtnikov v vodo.

Naš gospodar je ostal torej sam s svojo zamisljivo skupnega nastopa. Preostalo mu je še, da je sledil svojim bolj skeptičnim somišljenikom in on in njegovi nastopajo pri občinskih volitvah na samostojni listi in pozivajo vse trezne in razsodne volilce, naj jim pri nedeljskih volitvah poverijo zaupnico.

Kaj bom storil jaz? Meni ne gre za papirnate strankarske programe. Slišal sem komuniste, ki so zagovarjali nemško-nacionalne interese bolj radikalno kot bivši nacisti

V arabskem svetu vre

V velikem fokusu se med Sredozemskim morjem in Perzijskim zalivom razprostira zaporedje arabskih držav. Je to svojevrsten svet, ki ga je oblikovala zgodovina, zemlja in vroče sonce. Po veri je mohamedanski in po rasi pripada veliki skupini Semitov. To sta pa poleg arabskega jezika tudi edini skupni oznaki te pestre množice, ki šteje 70 milijonov ljudi in ima na svojem puščavskem podzemlju polovico zaloga surovega petroleja na svetu.

Pisani svet držav in ljudstev

Po drugi svetovni vojni je ta svet zašel v velik nemir. Zajel ga je vrtnec nacionalnih strasti in spricho zmanjšanja moči evropskih kolonialnih sil, ki sta jih iztrpale dve svetovni vojni, so novo porojeni nacionalizmi počasi skoraj povsod na en ali drugi način pripravili svoje evropske gospodarje na več ali manj prisiljen način k odhodu. Meje sedanjih arabskih držav so umetne. Skuhale so jih v teku enega stoletja svojega vladanja državne pisarne v Londonu po svojih interesih in potrebah. Pri tem so seveda spretno izkoriščale medsebojne pokrajinske napetosti ter stare dinastične spore puščavskih plemenskih poglavarjev.

Ko so evropske države (Anglija, Francija, Italija in Španija) odšle, je za njimi nastala velika politična praznina. Nove neodvisne države pa tudi niso imele nobene oprijemljive politične tradicije ter ostro oblikovanih nacionalnih posebnosti. Zato se je v njih pojavilo močno panarabsko gibanje, ki stremi za združitvijo vseh teh držav v enotno državno telo. Pogledimo jih po vrsti:

Politična ugrabitev avtomobilskega dirkača

Ugrabljen je bil slavni dirkač E. Juan Fangio, svetovni prvak avtomobilističnega sporta. Sredi mesta Havana so ga zakrinkani možje ustavili in odvedli v svoje skrivališče. Na ta način je vodja kubanskih upornikov Fidel Castro hotel ponagajati vladi in dokazati svetu kako je močan. Fangio je iz svojega skrivališča mogel po telefonu govoriti s svojim prijatelji ter jim je zagotovil, da mu uporniki niso skrivili lasu, pač pa da se ne more ganiti, ker je močno zastrašen. Fidel Castro je ugrabljenega

in bi bilo treba zanje samega Hruščova, da bi jih poučil o pametnejšem zadržanju v narodnih in kulturnih zadevah Koroške. Poznam socialiste-nedomačine, ki se smejejo v pest, ker dirigirajo pretežno kmečke občine v izrazito socialistično-strankarskem in nikakor v splošno-občinskem smislu. Poznam nemalo pristašev ÖVP v občinah, kateri si želijo le eno: zopetni povratek Hitlerja in nacizma.

Moja sklep je jasen: Ne bom tratil časa z branjem papirnatih programov in letakov. Za svoje zastopnike v občini bom izbral tiste moze, ki preudarno vodijo svoje družine, ki krščansko vzgajajo svoje otroke, ki imajo napredno urejene svoje gospodarstvo, ki niso sebični, ki jim ne gre le za lastno dobrobit in so z dejanji dokazali svoje poštenje. In ne nazadnje bo odločilo: Občinski odbornik, katerega bom volil, mora imeti jasen in korekten odnos do Boga in Cerkev, biti mora katoličan. Kajti samo ta, ki ljubi svojega Boga, bo znal ljubiti svojega bližnjega tudi v občini.

dro.

Marok: površina 172.000 kvadratnih milj, 8,6 milijonov prebivalcev, absolutna monarhija pod kraljem Mohamedom V. Usmerjena na Zapad.

Tunizija: površina 48.300 kv. milj. Prebivalstvo 3,7 milijonov duš, republika pod predsedstvom Habina Bourguibe. Usmerjena na Zapad.

Libija: površina 679.358 kv. milj, prebivalstvo 1,3 milijonov, ustavna monarhija pod kraljem Idrisom. Živi s pomočjo anglo-ameriške finančne podpore. Tam so glavna ameriška vojaška oporišča v Sredozemlju.

Egipt: površina 386.000 kv. km., prebivalstvo 23,4 milijonov duš, republika pod vlado diktatorja polkovnika Nasserja. Povezana je v zunanjepolitičnem pogledu z Moskvo, čeprav je v državi komunistična stranka prepovedana. Vršti ostro protizapadno propagando in je glavna sila panarabskega gibanja.

Saudijska Arabija: površina 870.000 kv. milj, prebivalstvo 5,6 milijonov, absolutna monarhija pod kraljem Ibn Saudom. Usmerjena na Zapad in lastnica najobilnejših petrolejskih vrečev, ki jih izkoriščajo Amerikanci.

Jemen: površina 75.000 kv. milj, prebivalstvo 4,5 milijonov, absolutna monarhija pod vlado Imana Ahmeda. Zelo zaostala in revna.

Irak: površina 171.000 kv. milj, prebivalstvo 4,8 milijonov, ustavna monarhija pod kraljem Faisalom, ki je edini arabski član zapadne obrambne zveze Bagdadskega pakta. Ima tudi bogate petrolejske vreče, ki jih izkoriščajo Angleži.

Jordanija: površina 37.500 kv. milj, pre-

bivalstvo 1,5 milijona. Ustavna monarhija pod vlado kralja Huseina. Nastala je po volji Angležev, ki so s tem poplačali zvestobo šejka Abdullaha, očeta sedanjega kralja, v prvi svetovni vojni. Ima najboljšo vojsko na Bližnjem vzhodu: Arabsko legijo, ki jo je izvežbal angleški general Glubb.

Libanon: površina 4.000 kv. km., prebivalstvo 1,4 milijona, republika pod predsednikom Chamounom. Zapadno usmerjena. Ima znatno število kristjanov.

Sirija: površina 171.000 kv. milj, prebivalstvo 3,8 milijona, republika pod predsednikom Kuwatlijem.

Nasserjev adut - petrolejske cevi

Prejšnji teden je bil izvršen plebiscit, ki je s skoraj 100-odstotno večino potrdil združitve Egipta in Sirije. Preko Sirije gredo glavni cevovodi za petrolej k sredozemskim pristaniščem. To je glavni Nasserjev adut. Jemen se bo kmalu pridružil.

Na drugi strani pa sta se združila Irak in Jordanija.

Pač pa vse družijo sovraštvo proti Izraelu, ki je tudi nastal po tej vojni v Palestini na ozemlju, ki je bilo doslej stoletja arabsko.

V to sliko pa spada še Alžir, ki je za sedaj še vedno kolonija Francije. V njej pa divja že več let silovit upor proti Francozom, ki ga nobena vojaška akcija ne more zadušiti. Napetosti v arabskem svetu pa izrablja Moskva za razširitev svojega vpliva na Srednji vzhod, ki je bil doslej izključen revir zapadnih sil. Gre se za petrolej.

- KRATKE VESTI -

NEDOLZEN JE SEDEL V ZAPORU 2 IN POL LETA neki Wilhelm Gratzl, ki je bil leta 1956 zaradi obtožbe umora posestnika Friderika Hochmüllerja iz Habricka obsojen na 15 let težke ječe, čeprav je obtoženec do zadnjega trdil, da kaznivoga dejanja ni zagrešil. Še nekaj kasneje je prišlo na dan, da je bil Gratzl po krivici obsojen zaradi površnega postopanja strokovnjaka za strelno orožje, ki ga je sodišče v tej zvezi zaslišalo. — Z ozirom na ta primer je sedaj pravosodni minister dr. Tschadek napovedal popravek ali novele kazenskega sodnega reda. Po novih predpisih bo moral sodnik pred obsodbo zaslišati dva strokovna izvedenca in ne samo enega.

MED VLADAMI ZDRUŽENIH DRŽAV IN VELIKE BRITANIJE je bila sklenjena pogodba, ki predvideva ureditev štirih raketnih oporišč na angleških tleh.

OKOLI 100 TISOČ DELAVCEV tekstilne stroke je stopilo v stavko na Westfal-skem. Zahtevajo zvišanje plač.

ČASTNI NASLOV „JUNASKE MATE-RE“ je bil lani podeljen 4000 ženam v Sovjetski zvezi.

AMERIŠKA UMETNA LUNA „EXPLORER“ je minuli ponedeljek 300. obkrožila našo Zemljo.

CERKEV SE JE ZRUŠILA V MESTU PALERMO na italijanskem otoku Siciliji. Bila je to več stoletij stara cerkev sv. Križa. Nesrečo je povzročilo podiranje bližnje bolnice, katere zidovi so se držali ene stene cerkve. Ko je bil zid bolnice odstranjen, šibka cerkvena stena ni več vzdržala teže stropa in se je zato vdrla. Človeških žrtev ni bilo, ker je bila cerkev ob času nezgode prazna.

Vsem volilnim zaupnikom

Prosimo vse volilne zaupnike po občinah, da nam takoj javijo izid občinskih volitev in sicer po telefonu na številko 43-58 ali pa pismeno. S tem nam boste omogočili objavo volilnih rezultatov v prihodnji številki našega lista.

V nedeljo bo vsak opravil svojo dolžnost. — Naše glasove možem našega zaupanja!

Politični teden

Po svetu . . .

Razgovori »na vrhu«

o katerih v zadnjih tednih toliko slišimo, so prazaprav že v teku, in sicer med predsednikom Eisenhowerjem ter sovjetskim ministrom predsednikom Bulganinom — po pošti. Oba si kar naprej pridno pišeta dolga pisma in še daljše odgovore, kjer eden vedno zavrača predloge drugega, vendar ne vse in ne vedno enako odločno. V nekaj mesecih dopisovanja sta tako oba državnik ugotovila nekaj, namreč v čem se ne strinjata.

Kljub temu pa so ta pisma na koncu koncev po „poti izključevanja“ jasno pokazala nekatere zadeve, o katerih bi obe prvi svetovni sili le mogli s pridom pogajati. To je potrdilo minulo soboto celo ameriški zunanji minister Foster Dulles, ki je veljal za najbolj odločnega nasprotnika s. e. herne vrhunske konference. Novinarjem je izjavil, da bi končno vendarle bilo pametno, da bi se glavni državniki sveta sestali, tudi brez predhodnega posveta zunanjih ministrov, pač pa da bi bilo treba ta sestavek na drug način temeljito pripraviti, recimo po redni diplomatski poti, to je preko poslaneikov.

Odstranitev nezaupanja z medsebojnimi obiski

V svojem zadnjem odgovoru pa predsednik Eisenhower predlaga, da bi medsebojno zaupanje odstranili s pomočjo obiskov merodajnih politikov in visokih državnih uradnikov z obeh strani. Prepričan je, da bi sovjetski oblastniki ob priliki daljšega bivanja v Združenih državah prišli do zaključka, da je ameriško ljudstvo miroljubno in da njegova vlada nikakor nima bojaželjnih namenov. Pa tudi ameriški politiki in uradnikom bi koristil neposreden stik z življenjem v Sovjetski zvezi. Na obeh straneh imajo ljudje zelo izkrivljene predstave. Kot prvi korak na tej poti navaja Eisenhower pogodbo o kulturni izmenjavi med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, ki bo omogočila študij 40 ameriških študentov v Rusiji ter istemu številu Rusov v Ameriki. To je le prvi, skromni korak, kateremu morajo slediti drugi.

Tako gremo vendarle počasi k novemu velikemu mednarodnemu srečanju. Izgleda, da so Amerikanci zopet dobili nekoliko več samozavesti po neprijetnem presenečenju obeh sputnikov. V Moskvi so menda tudi uvideli, da se ameriška vlada kljub prvotnemu omahovanju ni dala preprišati. Zato ubirajo sedaj Bulganin in tovariši zmernejše strune.

Če ni dopisovanje med Eisenhowerjem in Bulganinom doslej doseglo drugega kot preprečitev nove zaostritve hladne vojne, potem lahko rečemo, da so bila ta pisma vredna znamk za poštnino (šla so itak brez poštnine z diplomatskimi kurirji.)

Poljaki nimajo pokoja

V tem razpoloženju pomirjenja je poljska vlada podvzela nov poskus, da pripomore svojemu načrtu o „brezatonski coni“ v Srednji Evropi do mednarodne debate. Preko švedske vlade se je obrnila na Bonn ter ponudila zapadnonemški vladi direktne pogovore o tem načrtu. Dopusča celo možnosti spremembe oz. razširitve na druge države in morebitne nove garancije v smislu bonnskih želja. Nakazala je tudi način kako obiti razne zapreke, n. pr. da med Zapadno Nemčijo in Poljsko ni diplomatskih stikov ter omogočitev pristopa Vzhodne Nemčije. Čeprav je prej bonnska vlada načrt poljskega zunanjega ministra Rapackega odklonila, sedaj spričo javnega mnenja v državi ni mogla storiti. Izmazala se je s tem, da je poljske predloge dostavila stalnemu svetu Atlantskega pakta v razpravo.

Tudi v Washingtonu je predstavnik zunanjega ministra nekoliko omilil prvotno odklonilno stališče vlade Združenih držav o tem načrtu ter izjavil, da Amerika ne bo nikdar pristala na to, da bi pod kakršno koli pretvezo bila izrinjena iz Evrope in tako potisnjena več tisoč kilometrov na ono stran Atlantskega oceana, dočim bi se Sovjetska zveza umaknila le nekoliko nazaj in takorekoč ostala z eno nogo na pragu Evrope.

Poljski predlog pa je zbudil precej zanimanja pri raznih evropskih državah, ki jih

prav nič ne veseli, da bi postale oporišča za ameriške raketne izstrelke in s tem prvi in neposredni cilj za sovjetske atomske rakete. Od tod ameriška popustljivost.

Zvití Kitajec je nastavljal zanko

V to pomirjevalno kampanjo se je jako spretno vključila tudi komunistična Kitajska. Prejšnji teden je predlagala Ameriki, da obe umakneta svoje čete z Koreje, to je Kitajska iz severnega dela, Združene države pa z južnega dela. Predlog lepo zveni, toda ima v resnici povsem drugačno vsebino. V zadnjih dveh letih je v resnici Amerika svoje čete povečala že umaknila, dočim je preostale oddelke opremila z atomskim orožjem. Kitajci pa seveda morajo državi v severnem delu stotisoče vojakov z navadnim orožjem, ki pač niso enakovredni samo dvema ameriškima atomskima divizijama. Kajti zavezništvo med Kitajsko in Sovjetsko zvezo le ne gre tako daleč, da bi Moskva opremila svoje žo' te „tovariše“ z atomskim orožjem. Amerika pa ima z umikom svojih čet z Koreje slabe izkušnje. Vprav umik ameriških čet leta 1949 je nekaj let pozneje omogočil komunistični napad. Zato se sedaj Washington ne bo pustil speljati na ta led. Zunanje ministrstvo je reklo, da je pripravljeno govoriti o še nadaljnjem zmanjšanju čet, a nikdar Združene države ne bodo umaknile oddelkov, ki so neobhodno potrebni za mir in ohranitev sedanjega stanja na Koreji. Povrh tega zahteva svobodne volitve v Severni Koreji. Kot v Evropi bi tudi na Koreji pri umiku čet bili na boljšem komunisti. Amerika bi morala svoje čete prepeljati preko morja, a Kitajci samo preko reke Jalu. — Zopet potrditev starega pravila: Ako dva napravita isto stvar — ni učinek vedno isti. Tako se bodo smelji vodilni državnik sveta o marsičem zanimivem razgovarjati.

. . . in pri nas v Avstriji

Zunanji minister pridno potuje naokrog

V minulem tednu ni bilo kakih posebno razburljivih dogodkov v splošno državnem pogledu. To zatišje na domači fronti je izrabil naš zunanji minister in začel pridno potovati ter obiskovati bližnje in daljne prijatelje. Najprej se je podal — se razume samo po sebi — v sosednjo Zapadno Nemčijo, kjer se je v pristaniškem mestu Bremen, hočeš — nočeš — moraš, prav gotovo bolj kot do sitega najedel. Udeležil se je namreč slavnostne tradicionalne „Schaffermahlzeit“, ki traja menda deset ur. Komaj se je odpočil od svojih zapadnonemških jedilnih in političnih naporov, pa se pripravljala na še daljšo in nevarnejšo pot. V začetku potovanja bo najprej obiskal Srednji Vzhod — sodček smodnika v mednarodni politiki naših dni — kjer bo imel razgovore z državniki v Perziji, Afganistanu in Jordaniji. Glavni cilj njegovega potovanja bo pa Indija, kjer se bo sestal s predsednikom Pandit Nehrujem. Da se pa ne zameri nikjer, se bo takoj nato podal v sosednji Pakistan, ki je v hudem sporu z Indijo zaradi pravljino lepe pokrajine Kašmirja. Figlovo potovanje po mohamedanskih državah Srednjega in Daljnega vzhoda bo imelo namen poglobiti naše trgovinske stike s te-

Bistrica v Rožu voli Delovno skupnost

Drugega marca bomo šli zopet na volišče. Z glasovnico v roki bomo odločali, kdo bo v prihodnjih šestih letih imel v občinskem odboru odločilno besedo pri reševanju vprašanj, ki zadevajo našo občinsko skupnost. Zato bomo dobro premislili, kdo bo zastopal naše interese v občini. Dali bomo svoj glas samo možem, o katerih vemo, da ne bodo zadolžili naše občine, ampak bodo varčno ravnali z javnim denarjem. **Gotovo samo možem**, ki bodo zahtevali v občinskem svetu podporo tudi za popravo farne cerkve in njenih podružnic, **gotovo samo možem**, ki so jim vsi sloji enako pri srcu: kmetje, delavci, obrtniki, podjetniki in izobraženci. Naše zaupanje velja možem, ki se bodo zavzemali za snažnost in urejenost naših vasi, da se bo tako mogel tudi pri nas ugodno razvijati tujski promet. Z glasovnico se bomo odločili za odbornike, ki bodo dobrohotno podprli vsako kulturno delo, ki sloni na katoliških načelih.

mi deželami. V prostem času bo pa lovilo velikanske tigre in slone. Kaj vse mora znati dandanes zunanji minister!

Preobilje mleka in masla

je povzročilo hude gospodarske motnje v državi. Je že križ, če je pre malo blaga, so ljudje lačni in godrnjajo, če ga je pa preveč, pa spet ni prav. V zadnjih letih se je proizvodnja mleka pri nas zelo dvignila in preseglala naše domače potrebe. Masla pa ne moremo izvažati, ker naše cene niso konkurenčne danskim in nizozemskim mlečnim proizvodom. Tako so sedaj sklenili, da bodo namesto prodaje pod ceno v inozemstvo raje prodajali maslo ceneje doma. Tako bo tisti, ki kupi eno kilo masla po sedanji ceni, lahko dokupi še en kilogram po nižji ceni. Nadalje nameravajo tudi zvišati odstotek maščobe v mleku od sedanjih 3,2% na 3,6 odstotka. Mleko bo zaradi tega seveda dražje.

Tudi glede prašičereje se pojavljajo skrbi zaradi prevelikega porastka pitancev. V minulem letu se je proizvodnja svinjine zvišala za 17 odstotkov in strokovnjaki menijo, da kljub povečanemu tujskemu prometu vse te svinjine ne bomo mogli porabiti v državi. Z izvozom so pa prav tako težave zaradi previsokih cen, ki niso konkurenčne v inozemstvu.

Pri nas na Koroškem pa se z naglimi koraki

bližajo občinske volitve.

Časopisje obeh strank na vsa usta kriči, kako je ta ali ona stranka pomaga občini in jim hoče še pomagati. Kar je za en časopis be'lo (oz. rdeče), je za drugi črno (ali pa rjavo), pravcati narobe svet. Človek res ne ve, komu bi verjel. Ako pa pogleda malo po deželi, ki jo do' go in dobro pozna, pa prideš kma'lu do zaključka, da nobenemu. Vse ostaja pri starem, podjunske železnice ni od nikoder, program za pomoč južnemu delu dežele je zaspal v ministrskih predalih. Izgleda, da si večina naših ljudi ob vsem propagandnem hrupu misli svoje, kajti na podeželju je čudno mirno. Besedjenje propagandistov obeh, sedaj skreganih strank, ki pa sicer složno v koalicijski vlada deželo in državo, nikomur ne sežejo do srca. Zadnjič je dejal nek naš kmet: Najbolje bo pač, ako si še naprej sami pomagamo, kot doslej. Volimo pa tiste naše može, ki so izšli iz naših vrst, ki so že z dejavnimi pokazali, da de'ajo za narod ter da koalicijskim strankam v občinskih odborih vsaj na prste gledajo ter preprečujejo najhujše samovoljnosti.

Celovec ima uravnovešen proračun

Novoizvoljeni mestni očetje v deželnem glavnem mestu so se po obljubi polni volilni kampanji spravili na vsakdanje delo. Na zadnji seji je bil sprejet letni proračun, ki je prvič v povojni dobi izenačen. To se pravi, v letu 1958 celovška mestna občina ne bo trošila več kot ima dohodkov in delala dolgov. Obe stranki hvalita ta novi proračun in ga predstavljata kot uspeh smotrne politike. Toda ako ga pobliže pogledaš, vidiš, da pravzaprav ni tako težko napraviti uravnovešenega računa. Letos namreč ni na programu več nobenih večjih javnih del, ki so v minulem desetletju preobrazili naše mesto. Iz postavk proračuna so izginile skoraj do zadnjega šilinga vse podpore za zidavo prepotrebni stanovanjskih hiš. Volitve so v Celovcu pač mimo in obljube spadatajo — v preteklost, ki jo je treba pozabiti.

Naš glas možem, ki se bodo odločno zavzemali za enakopravnost vseh prebivalcev v občini!

Da bi mogli naše gledanje v občinskem odboru laže uveljavljati, smo se odločili za kandidaturu naših mandatov na listi, katera združuje vse protimarksistične sile v občini Bistrica v Rožu. Naša kandidata na listi Delovne skupnosti (Arbeitsgemeinschaft der Gemeinde Feistritz im Rosental) sta: Anton Feinig, kmet, pd. Ucar in Jožef Kodrič, pd. Mežnarjev v Svečah. Njima velja naše zaupanje! Samo njima bomo oddali svoj glas.

V nedeljo 2. marca vsi na volišče! Naš glas Delovni skupnosti! Volilci, ne pozabite, da so ravno socialisti na Bistrici odklonili soglasno dvojezične napise. Kdo je kriv tega, da plačujemo v občini tako visoke davke? Socialisti! Zato nobenega glasu socialistični stranki v katerikoli občini.

SLOVENC

doma in po svetu

Smrt kosi med rojaki

V Studencih pri Mariboru je umrl v starosti 67 let upokojeni železniški uradnik g. Franc Sušteršič. Pokojnik zapušta dva sina v Ameriki, g. Franceta, ki je bil svojčas stavec v tiskarni Mohorjeve družbe v Celovcu ter dr. Staneta, ki je bil istotam uslužben v pisarni. Oba sta si v času svojega bivanja na Koroškem pridobila mnogo znancev in prijateljev. — V Mariboru je umrla tudi gospa Frančiška Kurbus, mati g. Armina Kurbusa, nekdanjega priljubljenega učitelja v Sv. Lenartu pri sedmih studencih ter kasneje v Bilčovsu. Tudi g. Kurbus se je izselil v Ameriko. Vsem po smrti dragih svojcev prizadetim naše iskreno sožalje!

Zbrano delo Slavka Gruma

Te dni je izšlo v 450 strani obsegajoči knjigi izbrano delo slovenskega dramatika Slavka Gruma. Mariborska založba „Obzorja“, ki je to delo izdala, je s tem storila veliko uslugo slovenski književnosti. Osrednji del knjige tvori drama „Dogodek v mestu Gogi“, ki je bila spisana pred 30 leti in je že takrat zbudila pozornost književnih krogov ter bila uprizorjena v Ljubljani in v Beogradu, kjer je dobila 2. nagrado na literarno glasbenem natečaju prosvetnega ministrstva. Lani jo je sprejelo znova na program gledališče v Sarajevu, ki je z njim želo velik uspeh v Zagrebu ter bo z njo gostovalo tudi v Ljubljani. Pred dvema letoma jo je vprizorilo tudi celovško gledališče pod vodstvom ljubljanskega režiserja prof. Cirila Debeveca, vendar delo zaradi svoje modernosti ni našlo pravega odmeva pri našem občinstvu, ki ima več razumevanja za lahkotne šaligrte.

Ob oceni Grumovega zbranega dela je nek ljubljanski kritik zapisal, da se je Grum vredno vključil v splošni evropski gledališki razvoj ter velja za vrh ekspresionistične drame pri Slovencih v dobi med obema vojnama.

Slovenska razstava v Clevelandu

V okviru „Večera prijateljstva“, ki ga je pripravilo „Društvo bivših vojni ujetnikov nekdanje jugoslovanske vojske“, so Slovenci v prostorih hotela „Cleveland“ v središču tega vele mesta uredili lepo razstavo slovenskih narodnih posebnosti, ki so obsegale knjige, časopise ter slovensko umetnost. Med drugim je bila razstavljena kompletna zbirka slovenskih časopisov iz Amerike, iz Koroške in iz Primorske. Med umetniškimi deli pa so bile razstavljene originali slik naših velikih umetnikov Vavpotiča, Peruška, J. Subica in M. Langusa. Posebno pozornost je zbudila razstava knjig, v kateri so bile tudi vse povesti Karla Mauserja in pesniške zbirke pokojnega Ivana Zornana. Na častnem mestu pa sta bila rokopis ene Prešernove pesni ter fotokopija starodavnih brižinskih spomenikov, 1000 let stare slovenske besede. Slovenska dekleta in žene so pa pripravile okusno zbirko ročnih del z narodnimi motivi. Ameriškim obiskovalcem, ki slovenščine niso večši, so podarili po en izvod Jurčičeve povesti „Jurij Kozjak“ v angleškem prevodu. Razstavo sta obiskala tudi dva ameriška vojaka, ki se na posebni voljaški šoli učita slovenščine. Ameriška vojska namreč izvaja poseben jezikovni program, v okviru katerega se morajo zato izbrani vojaki učiti po enega izmed važnejših jezikov na svetu. Med temi je tudi slovenščina. Razstavo je okusno opremil in pripravil akademski kipar France Gorše, ki je razstavil tudi nekaj svoj kipov.

Na akademiji, ki se je vršila isti večer, so na slovenskem delu sporeda nastopili clevelandski slovenski pevski zbori, a člani mladinskega društva „Kress“ so izvajali koroški narodni ples v nošah. Največje odobravanje pa je žela pevka gdč. June Price, ki je nastopila v slovenski narodni noši ter zelo občuteno zapela med drugim „Gor čez izaro“.

Oba nastopa sta tako ugajala, da je v do zadnjega kotička napolnjeni dvorani nastalo veliko navdušenje. Poslušalci, med katerimi je bila velika večina Amerikancev, so hoteli s cepetanjem in življenjem — kar velja pri Amerikancih za znak posebnega odobravanja! — izsiliti ponovitev.

Nova kanonika v Mariboru in Ljubljani

Za kanonika stolnega kapitlja lavantinske škofije je bil na mesto obolelega msgr. Mihaela Umeke imenovan nekdanji ravnatelj Cirilove Tiskarne v Mariboru č. g. Franc Hrastelj, ki je vsa vojna leta

Za kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja pa je bil imenovan dr. Jakob Solar, znani slovenski znanstvenik na jezikoslovnem področju.

Slovinci v kanadskih časopisih

Na božični večer je največji časopis v Torontu objavil razgovor svojega dopisnika Mr. Leona Kosarja s predstavnikami raznih narodnosti, ki živijo v največjem kanadskem mestu. Med drugim mu je Slovenec g. Ivan Cerar opisal običaje slovenske poletnice z baklami. — Dne 31. decembra pa je isti list med svoja novoletna voščila vključil tudi slovenski pozdrav: „Veselo novo leto“.

60 let - slovenski župani na Blatu v Podjuni

(Lep primer zdrave narodne tradicije)

Minuli torek so v občinskem domu na Blatu, v Podjuni odkrili spominsko ploščo, ki vsebuje lepo dobo naše domače zgodovine. G. župan Kumer, pd. Črčej, na Blatu, je dal napraviti spominsko tablo v obeh jezikih onim županom, ki so načelovali občini Blato v zadnjih 60 letih. Ta tabla bo po svojem odkritju dobila častno mesto v občinski pisarni. Te vrstice pa naj bodo kot kratek pogled nazaj v zgodovino posvečene vsem onim, ki so kdaj načelovali občini Blato in njihovim potomcem za vzor in v opomin.

Šestdeset let - razmeroma kratek čas - saj obsega pravzaprav samo eno življenjsko dobo. Vendar se je v teh šestdesetih letih toliko zgodilo, kar so mnogi v našem hitro živem času že pozabili. Da rešimo pozabe vsaj nekaj najuglednejših mož naše občine, katere je ljudstvo svojčas poklicalo na častno mesto župana, smo zbrali naslednje podatke. Dalje nazaj v zgodovino naše občine žal ustno izročilo ne sega več.

Gašpar Kumer, p. d. Rožičev oče v Repljah, je bil župan pred več kot 60 leti. Rožičeva hiša je bila tedaj še trdno slovenska in iz nje se je širila narodna zavest v sosednje hiše in vasi. Sinova Andrej in Šiman sta organizirala slovensko petje, cerkveno za Vogrče in prosvetno za rinkoške fante. Rožičev oče je bil doma v Vogrčah pri Hirnu, v šolo pa je hodil v Pliberk, ker je takrat v Vogrčah še ni bilo. Tam se je naučil pisanja in branja in tako postal „šriften“ in le kot tak je mogel postati župan.

V dobi njegovega županovanja je izšel leta 1869. zakon o obveznih ljudskih šolah. Občina je morala pripraviti dvojne poslopji za šole. Pri Božjem grobu je kupila staro in prazno župnišče in tam uredila enorazrednico. Ni pa bilo primerne stavbe za vasi Replje, Blato, Rute, Rinkole, Vogrče in Dobrovo. G. župan Kumer je predlagal šolo v sredini, torej v Repljah. Stati bi morala na bregu med Komanom in Rožičem. Temu so se Vogrčani upirali; ker je tam farna cerkev, so hoteli imeti tudi šolo v bližini. Dali so brezplačno prostor na razpolago in ko je komisija stavbni prostor v Repljah kot premajhen zavrgla, je nastala šola v Vogrčah. Tako morajo otroci iz Rinkole še danes hoditi v šolo po strmih čez goro, iz Blata in Rut pa v oddaljeni Šmihel.

Občinski odbornik so Gašper Kumer ostali še do leta 1919. Kot župan pa so jih nasledili:

To so bili možje - korenine! * Posnetek spominske plošče v občinski hiši na Blatu

Valentin Kac, p. d. Bošankov oče v Dobu. Županovali so do leta 1906. Občinski pisar jim je bil neki Glinik, p. d. Krevc v Čirkovčah. Ve se, da so bili trden in značajan Slovenec in so tako vzgojili tudi svoje otroke. Posebnih dogodkov iz njihove županske dobe ne pomnijo več. Njih naslednik je bil:

Pavež Miklavič iz Vogrč - mlajši človek sicer, a narodnjak skoz in skoz. Upeljal je dvojezično uradovanje ter najdemo na listinah njegove dobe slovenske pečate. Pustil je med drugim sezidati mrtvašnico v Vogrčah. Povsod se je kazal narodnjaka in o njegovi aretaciji na celovškem kolodvoru, kjer je bil zahteval vozni čistek v slovenščini, je Tednik šele pred kratkim prinesel pesem Neže Strojnikove. Umrl je nepozabni Pavel Miklavič še mlad leta 1910 na pljučnici, katero si je bil nakopal na službenem potovanju za občino v Celovec.

Jurij Leitgeb, p. d. Likeb v Dobu so županovali le dve leti. Likebova hiša v Dobu je bila takrat steber slovenstva. Svoje otroke je rajni vzgojil v istem duhu in ti so tudi ostali, kar jih je bil oče naučil.

Matevž Plešivčnik, pd. Štavadhar v Nončji vasi, je nastopil leta 1912. Bil je znan kot premožen in ugleden kmet in mlinar, bil pa je tudi pošten krščanski človek. Županoval je v težkih letih prve svetovne vojne. Zaradi oddaje žita in drugih nevesčnosti se je marsikomu zameril in ni našel povsod razumevanja.

Peter Sumnič, pd. Trampuš iz Doba, je vodil občino v letih 1919 do 1920. Kot zaveden Slovenec je bil seveda po 10. oktobru 1920 odstavljen.

Leta 1921 je ljudstvo spet volilo. Slovenska stranka je dobila od 12 odbornikov kar 10. Slovenski odborniki so izvolili za župana Franca Tomince, pd. Komana v Repljah. Bil je inteligentent kmet, sin trgovca Rebernika v Šmihelu. Ljudje so ga radi imeli zaradi njegove vjdnosti.

Leta 1926. pa ga je moral nadomestiti Franc Dobrovnik, pd. Krevc v Vidri vasi. On je zrasel že ob knjigah slovenskega prosvetnega društva v Pliberku. Bil je miren in preudaren človek in je v splošno zadovoljstvo občanov županoval 10 let, dotlej, da ni leta 1936. odstopil.

Lovrenc Kušej, pd. Srienca na Blatu, je bil njegov naslednik. Vodil je občino do 13. 3. 1938, ko so ga hitlerjanci odstavili. Bil je zaveden in trden kot hrast. Še pri odstavitvi je rekel takratnemu učitelju Weitzerju: „Spet bo prišel čas, da bomo mogli voliti in spet bomo Slovenci vodili občino.“ Za volitev leta 1950. ni več doživel. Umrl je na posledicah napada fanatičnih fantazinov, ko se je vračal z neke igre v Pliberku leta 1948.

Med vojno je bila občina Blato priključena mestni občini Pliberk. Šele leta 1946. so stranke imenovali občinske odbornike na podlagi deželnozborskih volitev iz 1945. leta. Ker se Slovenci takrat volitev nismo bili udeležili, torej tudi nismo dobili odbornikov. Odborniki nemških strank so došli za župana Valentina Paulitscha iz Nonče vasi. V težkih poveljnih časih je vse režalo na občino in ni imel lahkega stališča. Proti volji občanov je prenesel občinsko pisarno iz Pliberka v svoj dom v Nončo ves, kar so mu mnogi silno zamerili. Ker je imel tudi še težave pri oddaji živitj itd, ga je nasledil

Franc Matschek, pd. Komar pri Sv. Luciji. Županoval je do leta 1950. Občinsko pisarno je prenesel nazaj v Pliberk.

Po prvih poveljnih občinskih volitvah leta 1950. je bil izvoljen za župana Franc Tominc, pd. Pek v Repljah. Bil je sin rajnega slovenskega župana Tomince, a izvoljen od OeVP. Skozi štiri leta je modro vodil občino ter kupil v tem času iz plebiscitnega fonda občini lastno hišo v Pliberku. Ko bi bil moral biti ponovno izvoljen, pa ga je časopis njegove lastne stranke obdolžil izdaje in ga grdo oblatil.

Leta 1954 je bil izvoljen zopet Slovenec, Mirko Kumer, pd. Črčej, na Blatu, vnuk onega Gašperja Kumerja, s katerim smo to kroniko začeli. V njegovi dobi se je v občini mnogo gradilo in na novo uredilo. Vestno je nadaljeval tradicijo slovenskih županov občine Blato. Podrobnosti o njegovem delu poročamo na drugem mestu. Želimo, da bo še dolgo županoval in še mnogo dobrega storil za našo občino.

Velika slovesnost v Lurdu

60.000 romarjev se je zbralo dne 11. februarja v Lurdu, ko so slovesno obhajali 100-letnico Marijinih prikazovanj deklici Bernardki Soubirous. Pred volilno prikazovanj je lurski škof, msgr. Teas prebral poslanico, ki jo je za to priložnost naslovil na romarje papež Pij XII. v njej poziva vse, da v smislu Marijinih naročil v Lurdu molijo za mir na svetu ter za preganjano Cerkev.

Procesijo, s katero so bile slovesnosti stoletnice otvorne, je vodil kardinal Gerlier. Opoldne je francoski radio, ki je o prireditvi obširno poročal, prenašal iz Rima angelsko češčenje, ki ga je v svoji zasebni kapeli molil naprej sam sv. oče.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENCII. DEL

Toda vlada je z dvornim dekretom z dne 7. VIII. sama predpisala učne načrte tudi za nove škofijske seminarje, tako da sta ostala jožefinistični in racionalistični duh pri vzgoji duhovščine še nadalje v veljavi. Ker se na celovškem liceju tedaj ni predavalo bogoslovja in radi pomanjkanja sredstev nekaj let še ni moglo priti do obnovitve bogoslovnega semenišča v Celovcu, zato so se krški in lavantinski bogoslovci šolali začasno še nadalje v graškem škofijskem semenišču. To je seveda samo povečalo že itak pereče pomanjkanje duhovniškega naraščanja na slovenskem Koroškem, prav posebno pa še v lavantinski škofiji, kar je moralo imeti seveda tudi neugoden vpliv na kulturni napredek našega podeželja. L. 1794. je prišlo že tako daleč, da je potreboval n. pr. krški škof za svojo razširjeno škofijo po 15 novih duhovnikov letno, a je imel vseh bogoslovcev vseh letnikov komaj 12 in ni mogel dati več kateheta niti za celovško normalno. Moral je pa poslati tedaj dva svoja duhovnika na ljubljanski licej, da bi poučevala tam bogoslovje, a „sedaj že vse leto vacinirata, ker nimata nobenih slušateljev“. Ob ukinitvi graškega generalnega semenišča je bil z nje ga premeščen na obnovljeno ljubljansko bogoslovje tudi profesor za vzhodne jezike, M. Koben, koroški Slo-

venec, doma iz Zakamna pri Vetrinju, ki se je začel potem v Ljubljani zanimati za mladi slovenski preporod.

Poglavitna smer jožefinske cerkvene politike, namreč popolna podreditve Cerkev državnih oblasti, je ostala v veljavi tudi za Leopolda in potem še dolgo za njim. Za nove škofo so bili skoro dosledno imenovani sami prejšnji državni uradniki, ki zato niso stali toliko v službi Cerkev kot samostojne duhovne ustanove, temveč predvsem v službi države. Enako se je vedno bolj birokratizirala tudi ostala duhovščina. Te in še druge okoliščine so vodile v pravo versko krizo, ki jo je bilo na prelomu stoletja že jasno čutiti. Ljudstva se je polasčala očitna verska brezbržnost, a po mestih so je razpasla nenravnost. Do kakšnega stanja je vodil jožefinizem, nam najzgovorneje priča poročilo tinjskega župnika M. Klanačnika, ki ga je pisal približno v istem času (26. XII. 1797) svojemu (lavantinskemu) ordinariatu: „Preziranje in zaničevanje duhovščine je doseglo svoj višek, duhovnik se smatra za nekaj nepotrebne v državi, vse ga psuje s farjem (Pfaff), dohodki so pa beraški“. Tudi gmotni položaj, zlasti še na novih jožefinskih župnijah, ki so bile navadno brez zemljišč in fondov, je bil namreč jako skromen, kajti župnikova redna plača je znašala poleg majhne stolnine, le 400 gld letno, kaplanska 300 gld in ekspozičiva celo samo 200 gld. Koroška je bila pa ena izmed redkih dežel, ki je imela svoj stolniški red.

Toda vlada stanja, ki ga je bila zakrivila sama, ni hotela videti ali ga je pa skušala zdraviti s — policijo, kar je potem seveda le še bolj škodilo verskemu duhu. Nad-

zorstvo nad cerkvenimi imetji je bilo še poostreno, samostani so se razpuščali še naprej po prejšnjem jožefinskem programu in dvorni dekret z dne 17. I. 1792. je odklonil vsa prizadevanja za obnovitev nekaterih samostanov. Bil pa je Leopold toliko uviden, da je ukinitel nekatere nesmiselne jožefinske trdote, ki so samo dražile ljudstvo (dovolil je n. pr. nekatere pobožnosti in stare običaje, ukinitel nekatere smešne določbe jožefinskega bogoslužnega reda, vladnih odlokov ni bilo treba več brati s prižnice, temveč so jih oznanjali pred cerkvijo itd.). Dne 15. IX. 1790. je izdal tudi dovoljenje za zopetno otvoritev cerkve na Sv. Višarjah, kjer so potem cerkev prenovili in prenesli nazaj tudi Marijino podobo iz Zabnic.

Kakor smo slišali že zgoraj, je bodlo reakcionarne deželne stanove posebno ostro v oči novo šolstvo, zato so zahtevali kratko in malo ukinitve šolske obveznosti in sploh vaških trivialk, češ da so naložile srenjam, patronom, cerkvam in gosposkam le nepotrebne stroške, vzbudile pri ljudstvu mržnjo do šole, kmečko mladino pa naučile ravno toliko, da je postala nezadovoljna s svojim stanom in nepokorna gosposkam. Res je, da je Jožef II. vklenil tudi vse šolstvo tako tesno v jarem centralističnega absolutizma, da je že skoro čisto zadušil njegov napredek in so prihajali zato tudi škofje s pritožbami proti njemu, bila pa je vendarle velika Leopoldova zasluga ta, da se ni uklonil nasprotnikom šolstva, temveč je neomajno vztrajal na prosvetljski politiki, pač je pa hitro uvidej potrebo številnih sprememb. (Dalje prihodnjije)

Našim naročnikom!

V predzadnji številki smo vsem naročnikom v Avstriji priložili poštne položnice, da bi po položnicah vplačali letno ali vsaj polletno naročnino. Precejšnje število naročnikov se je že odzvalo naši prošnji. Hvaležni smo jim, ker še vedno velja: »Kdor hitro da, dvakrat da.«

Vse ostale naročnike, ki še niso plačali, pa ponovno prosimo, da to sedaj store. Kdor je morda položnico založil, naj zahteva na poštnem uradu prazno položnico (Erlagschein) in naj na to napiše številko našega računa: 69.793 in pripiše »Zeitung Naš tednik, Klagenfurt« in vplača znesek za naročnino. Za celo leto stane v Avstriji 60.— šil., za pol leta 30.— šilingov.

Če ste morda medtem že plačali naročnino za tekoče leto, vas pa prosimo, da se ob priliki morda v prijetni družbi, spomnite tiskovnega sklada in kaj darujete za tiskovni sklad našega lista.

Za vsako vplačano naročnino in za vsak dar se uprava lepo zahvaljuje!

Uredništvo in uprava lista:

»Naš tednik - Kronika«

BLATO PRI PLIBERKU

Občinske volitve so tik pred nami. Prihodnjo nedeljo si bomo Korošci volili občinske odbore, kateri bodo prihodnjih šest let upravljali občine in vodili občinsko gospodarstvo. Čeprav je občina najmanjša upravna enota v državi, je vendar njen pomen zelo velik. Edino z občino imajo volilci pozneje tudi osebni stik in preko občine se odvija največ za navadnega človeka potrebnega uradnega prometa. Zato nam ne more biti vseeno, kdo je v občinskem odboru in kdo tu odloča o dostikrat življenjsko-važnih vprašanjih občine. Potrebno je, da so v občini zastopani možje, ki so vse svoje življenje preživeli med nami in temeljito poznajo skrbi in potrebe vsakega posameznega občana in občine kot celote, možje, ki so pa tudi pripravljene in zmožni vsakemu pomagati, brez ozira na njegovo narodnost in strankarsko pripadnost. Važno je tudi, da so v občinskem odboru samo možje, ki se čutijo odgovorne edino le svojim volilcem in kateri zastopajo brezkompromisno interese občine in teh niso pripravljene žrtvovati željam posameznih strankarskih vodstev, katera so danes ljudstvu dostikrat bolj oddaljena kot kdaj prej.

Najvažnejša osebnost v občinskem odboru je slej ko prej župan. On uraduje v občinski pisarni, on ima stalno stik z vsemi občani, skozi njegove roke gre tudi danes še nešteto vlog in prošenj na oblasti, on v glavnem zastopa interese občine napram

Pri nas na Koroškem

pa so traverze že kupljene in gradbeni material je pripravljen. V občinski hiši v Pliberku, ki je bila kupljena 1951. leta, pa se je uredila nova in prijetna občinska pisarna. Primerno stanovanje za gosp. občinskega tajnika pa se trenutno urejuje. Na Komlju je g. župan Kumer sprejel iz rok g. ministra Grafa Ključke nove šole. Pri gradnji sicer občina finančno ni mogla sodelovati, vendar so se vsi redni uradni posli tudi v tej zadevi vršili preko občinskega urada in je občina sprejela poslopje v lastno oskrbo in ga bo tudi vzdrževala.

Zastarelo in neprimerno šolsko poslopje pri Božjem grobu je delalo preglavice vsem županom in šolskim upraviteljem zadnjih desetletij. Popravila so požirala znatne svote denarja in nikoli bi jih ne bilo konca. Stanovanj za učiteljsko, razen upravitelja, pa bi sploh ne bilo mogoče urediti v starem poslopiju. Ob sodelovanju z vsemi pristojnimi in ob podpori g. poslanca Wit-a je uspelo doseči potrebna sredstva za gradnjo nove šole in stanovanjske hiše za učitelje. Surova stavba šolskega poslopja je že pod streho. Sredstva za dogotovitev obeh poslopij v doglednem času pa so zagotovljena. Staro šolsko poslopje, ki bi bilo občino samo obremenjevalo, pa se je na nasvet nadzornih oblasti in ob njihovem sodelovanju prodalo. Gradnja nove šole občine sploh ne obremenjuje, ker je denar bil dosežen iz takozvanega občinskega izravnalnega fonda („Gemeindeausgleichsfond“).

V teku lanskega leta je občina postavila lasten dom „Maschinenhof“, ki s svojim delom razbremenjuje predvsem naše male kmete.

Da g. župan Kumer v teku svojega žu-

Pismo iz Podjune

Ko sem bil pred kratkim spet po daljšem času v Celovcu, sem bral v nekem nemškem listu pritožbo, da se spodnji Koroški še vedno godijo velike krivice, ker je gospodarsko zapostavljena, to se pravi, da uživa drugi del Koroške mnogo več podpor iz državne kase za razne gospodarske namene, in je bilo tako prav jasno zapisano! Kakor pa vem, nisem to prvič bral v enem in istem časopisu, ki prihaja tudi v naše slovenske kraje! „Glej ga šmenta“, sem si mislil, ta je pa dobra! To je tudi list ene vladne stranke, ki ima svoje ministre na Dunaju, zakaj pa se ne pobrigajo tudi za nas, ko vemo, da se ostala Koroška tako pri cestah, pri elektriki, celo pri poštah in železniških zvezah itd. mnogo bolj ogreva iz velike državne kase!

Zakaj pa za nas samo besede, včasih tudi lepe besede, posebno pred volitvami — in kar se mi zjasni v moji sivi glavi, da so ravno sedaj volitve pred durmi! Mogoče pa bodo sedaj naši kmetje rekli: „Samo beseda, ta še za en požirek mleka, kateremu jemljejo maščobo, da iz njega dostikrat še skute ne moreš napraviti, — ne zaleže; o vseh drugih podporah pa smemo mi v dvojezičnem ozemlju samo sanjati. Zato je skrajni čas, da bo tudi naš kmet uvidel, da še vedno velja stari rek: „Pomagaj si sam, tudi pri volitvah, in Bog ti bo pomagal.“

Slučajno sem imel tokrat, na prošnjo nekoga sosedja, opraviti v velikem hotelu, kjer ima tudi „Bauernbund“ svoje zbirališče. Kar pri vstopu sem zagledal neko sliko, ki sem si jo malo bolj natančno ogledal. Neki moški, ki ga pokriva klobuk z velikanskim krivim peresom, kakor je tudi med nemškimi planinci prav redko, kliče že od daleč „na korajžo!“ V rokah drži koroški grb, zgoraj pa je napis: „Časti samega sebe in brani se!“ — Na drugem kraju je upodobljen vojvodski prestol blizu Gospe Svete, kjer so državni mogotci, takrat ko so v srednjem veku že podjarmili Bavarce in Slovence in prevzeli vsjo slovensko zemljo v svojo posest in last, to zemljo naših prednikov razdeljevale drugim nižjim mogotcem in plemenitašem.

Zginili so, ni jih več! Mi pa ne smemo pozabiti, da so nam naši predniki več sto let kot tlačani v najslabših in težkih razmerah vendar še rešili lep kos naše zemlje! Mi že zastopimo, da se po tej lepi zemlji tudi drugim sline cedijo. Mi pa pravimo: „Tujega nočemo, svojega ne damo, v naših rokah je tudi boljša bodočnost!“

panovanja ni pozabil svojih narodnih dolžnosti, nam pričajo dvojezični napisi na občinski pisarni in dvojezični kazipoti v vse vasi blaške občine; zadnji so pa postali v teh dneh nekaterim prenapetostem v nepotje in jih skušajo poškodovati — samim sebi v sramoto in v dokaz lastne nekulturnosti. Uradovanje g. Kumerja je bilo sedva vsa leta dvojezično in se je v pisarni in drugod vsak lahko pomenil z njim tudi v slovenščini.

Spričo naštetih vidnih uspehov smo se Slovenci v občini Blato odločili, da tudi za te volitve postavimo lastno in samostojno kandidatno listo. Nosilec naše „Skupne liste kmetov in delavcev“ je na splošno željo ostal g. Mirko Kumer. Na prvih mestih so ostali vsi naši občinski odborniki pravkar potekle periode. Saj so z županom vred vsi pošteno, nepristransko in požrtvovalno delovali v dostikrat težkih razmerah za dobrobit občine. Zato nam ni bilo treba dalekosežnih osebnih sprememb, kot jih ugotavljamo pri listah ostalih dveh strank. Našim požrtvovalnim odbornikom pa naj bo ta njihova ponovna postavitve na kandidatno listo dokaz priznanja in hvaležnosti za njihovo dosedanje delo. Vsi so si bili nabrali v preteklih letih bogatih izkušenj na področju občinske uprave in občinskega gospodarstva in tem lažje bodo sedaj delali naprej.

Zato bomo dali „Skupni listi kmetov in delavcev“ v nedeljo svoj glas vsi tisti, ki jim je pri srcu pošteno in nepristransko občinsko gospodarstvo in nadaljni napredek občine v prihodnjih šestih letih.

Naši kandidati so nam poroki za to, da bo v občini vlada tudi v bodoče duh spoštovanja obeh narodov v deželi in medsebojnega razumevanja z le enim ciljem: da bi se že pričeti procvit občine Blato nadaljeval tudi prihodnjih šest let.

Zato v nedeljo 2. marca vsi na volišče in oddajmo svoj glas „Listi kmetov in delavcev.“

BAJTISE

90-letnico rojstva in 60-letnico službovanja bi bil letos koncem marca obhajal Franc Primik, rentnik in cerkovnik bajti-

Št. Jakob v Rožu ima obnovljeno farno cerkev

Trikrat so prihrumeli krvoločni Turki skozi Rož. Bilo je leta 1476, 1478 in 1483. Iz vasi Podgrad so se ljudje zatekli na 200 m visok hrib, k cerkvi sv. Jakoba, in se branili zoper napadajoče Turke. Ko so jim obljubili prosti odhod, so se vdali, a so jih deloma pobili, deloma odpeljali v ujetništvo. Miklova Zala nam ohranja vekovit spomin na hudoto tistih let.

Cerkev in vas Podgrad, sedaj št. Jakob, so Turki požgali in odšli. Opustošeno cerkev so farani zopet pozidali in na zapad podaljšali. Leta 1489, oziroma 1498 je bila slovesno konsekrirana po pomožnem škofu Valarezu, oz. Grimano. Pozneje je bila nadzidana zakristija in prizidana lopa ob vhodu na zapadni strani. Osojski opat Hirschberger (1642—1656) je postavil v cerkev tri oltarje. Le stranski na evangeljski strani se je ohranil, na njem pa grb omenjenega opata: tri ribe in ptica med jelenovimi rogovi. Glavni oltar so leta 1880 nadomestili z manj vrednim iz umetnega kamna. Postavil ga je Franc Ozbič. Stranski oltar so odstranili leta 1908 in ga nadomestili z novim. Naredil ga je znani A. Progar. Oba sta v moderni gotiki, kakor tudi prižnica.

Leta 1953 smo obnovili streho na stolpu, l. 1954 preuredili orgle, l. 1956 elektrificirali naše težke zvonove. Znašli smo se pred problemom, ali se lotimo še obnove notranjše cerkve ali pa se zagrizemo v gradnjo nove cerkve na vasi. Možje, zastopniki vseh vasi, smo se posvetovali in tehtali razloge za in proti novi cerkvi. Odločili smo se za restavracijo sedanje cerkve. Poznejši rodovi bodo razsojali, če je bila ta odločitev pravilna. Dejstvo je, da je naša farna cerkev že dolgih 500 let le 24 m dolga in 8 m široka; dejstvo je, da raste število faranov iz leta v leto in cerkev ne odgovarja številu faranov, tudi ne zahtevnosti ljudi, ki smo se v precejšni meri nalezli udobnosti naših dni: hočemo vsi sedeti, in še udobno sedeti, če mogoče, v topli cerkvi sedeti, ker nas hoja na hrib zagreje in se bojimo prehlajenja med mrzlimi zidovi. Kaj radi se umikamo težavni hoji na hrib in se stiskamo v še tesnejšo župniško kapelo, ali pa ostajamo doma...

In delo se je pričelo. Najprej zbiranje denarnih sredstev, težkih tisočakov. Iz svoje sredine smo jih morali zbrati. Kdo naj nam bi pomagal? In šli smo

ške cerkve. V nedeljo 9. februarja je še opravljal svojo službo v cerkvi, naslednjo nedeljo 16. februarja pa se je zadnjikrat udeležil božje službe — že mrtev v rakvi. Podlegel je hudi pljučnici in mirno umrl po previdenju dne 13. februarja zvečer.

S Primikom je legel v grob starosta Bajtišarjev. 56 let je bil zaposlen, prva leta še v nekdanjih bajtiških fužinah; ko so pa te prenehale z obratom, pa do ga leta kot paznik na vodnih napravah elektrarn, 22 let pa je užival zasluženo pokojnino. Jeseni 1947 je obhajal s sedaj že pokojno ženo Manijo zlato poroko. Leta 1898 ga je boro veljska železarna kot lastnica bajtiške cerkve nastavila za cerkovnika. Devet dušnih pastirjev je v njegovem času oskrbovalo bajtiško faro, Primik pa je celih 60 let ostal na svojem mestu. Kljub starosti je bil še gibčen, vedrega duha in dobrega spomina. Zelo mnogo je bral naše liste in knjige in se vedno zavedal svojega slovenskega rodu.

GO NOVECE

Franc Stern in Marija Jamnik sta se poročila v nedeljo dne 16. II. v župni cerkvi v Šmihelu pri Pliberku. Poročne obrede so opravili domači gospod župnik. Za prič sta bila inspektor g. J. Hrastnik in strokovni učitelj Melhior na glavni šoli v Velikovcu. Obilo sreče in blagoslova! Na mnoga leta!

V Wolfsbergu v bolnici je umrla gospa Neža Hafner, pd. Hobnarjeva, ki se je nahajala pri svoji sestri gospe Jamnik v Gonoceh. Šla je iskat pomoči v bolnico, bilo je prepozno, smrt jo je zadela hitro in nepričakovano.

Pogreb rajne blagopokojnice je bil v torek popoldne ob 4. uri v Šmihelu. Pogrebne obrede so vodili ml. prošt Trabesinger ob asistenci g. župnika Piceja. Pevci so se poslovlili od rajne z žalostinkami. Rajna naj počiva v miru. Družini Jamnik in sorodnikom naše iskreno sožalje!

ZIHPOLJE

Na Svečnico smo spremlili ob veliki udeležbi k zadnjemu počitku Rezkovega očeta Lamberta Oblak iz št. Urha v starosti 72 let. Bil je doma iz Radš. Že dalj časa je bil bolan in je bil tudi previden s sv. zakramenti.

V nedeljo, dne 9. februarja je bila v naši cerkvi ob 11. uri poročna sv. maša. Tokrat sta stopila pred oltar naš cerkveni pevec Jožef Ogris, pd. Ravšev v Dolči vasi in nevesta Marija Supanc — edina hčerka Krumpelrove hiše v Zrelcu. Tudi ona je cerkvena pevka. Da bi bila srečna in tudi za naprej rada prepevala v naši cerkvi!

po vaseh, od hiše do hiše, po dva in dva. Z veseljem je moral gledati sv. Jakoba na svoje varovance po številnih vaseh prostrane fare. Videl je, da z malimi izjemami žrtvujejo vsi za lepoto njemu posvečenega svetišča.

Zainteresirali smo razna podjetja za obnovitveno delo na naši cerkvi. Prišla sta oba restavradorja in nam v glavnem nasvetovala isti način preureditve v cerkvi. Razpisali smo izdelavo novih cerkvenih klopi, povabili domače mizarje, poklicali zidarje, tesarje, steklarje, kleparje... Avgusta 1957 smo se umaknili delavcem z božjo službo, z Najsvetejšim v podružno cerkev v št. Petru, ki je farni cerkvi najbližja in od vseh podružnic najprostranejša. Nismo mislili, da bomo tako dolgo navezani na gostoljubnost šentpetrčanov! Ob priliki jim povrnemo...

Začelo se je opustošenje na svetem kraju: pometali smo preperle cerkvene klopi ven, odstranili smo nastavek glavnega oltarja, kjer je kraljeval kip sv. Jakoba, ob njem pa sv. Peter in Pavel. Restavrador L. Arnold je odpeljal stranska oltarja, številne kipe sedanjih in prejšnjih oltarjev, prižnico in podobne križevega pota v svojo delavnico. Delalo se je tudi v domačih delavnicah: pri Močniku, Arneitzu, Wassermanu in Urschitzu, še kovača Mikla smo potrebovali. Mizarjem smo oskrbeli material potom darovanja lesa, ki so ga nam žagali domačini na žagi princa Liechtensteina v Področici za vbojajme, odkoder nam je deske zvozil zastoj (Worenz iz Podgrada).

Delo se je vlekle in vlekle, in se je zavleklo v zimske tedne. Dokaj ugodno vreme nam je omogočilo, da smo v glavnem dokončali to obnovitveno delo in v nedeljo 15. decembra l. l. slovesno blagoslovili farno cerkev in s tem prenesli božjo službo iz št. Petra zopet na hrib.

Prevzvišeni so poslali ml. g. kanonika A. Zehnerja, naj nam povedo njih toplo zahvalo za našo vno in požrtvovalnost za lepoto farne cerkve. Pa so nam govorili o sreči, da imamo cerkev v sredi svojih domov: tu se opravlja sv. daritev, tu se delijo sv. zakramenti, od tu se razliva milost in božja pomoč v družine, da bodo veren odsev hiše božje na hribu; v njeni senc bomo nekoč počivali in se spomnili. (Nadaljevanje na zadnji strani)

Ugodno napredaj

Zelo ugodno in poceni so naprodaj naslednji dobroohranjeni instrumenti

REITERPOSAUNE (Manjša B-trompeta)

BAS-FLUGELHORN

F-BAS

Več izveste na upravi našega lista ali pri:

Franz Konrad Načelnik požarne brambre

ŠTEBEN V PODJUNI

oblastem in od njega odvisi v velikj meri procvit občine. Zmožen in delaven župan lahko za občino mnogo doseže, nezmožen in neagilen župan pa pravtako lahko za občino mnogo zamudi in ji tako indirektno škoduje. To, kar občini pristojta po zakonih, dobi tudi brez vsakega prizadevanja; kjer pa je treba izrednih dohodkov za izredne projekte in izredne izdatke, tam se je treba postaviti, truditi in pogajati, drugače ni uspeha.

Če pregledamo občinsko gospodarstvo občine Blato v preteklih štirih letih, ko so bili v odboru štirje zastopniki slovenske stranke in ko je bil župan Slovenec Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu, potem lahko s ponosom ugotovimo, da se je v tej dobi v občini mnogo storilo in uredilo. Kadar je lastnih sredstev primanjkovalo, je znal župan vedno znova odkriti druge finančne vire, ker brez denarja se tudi ne da nič narediti.

V zadnjih štirih letih sta se nabavili s pomočjo občine dve novi motorni brigalni za gašenje; hkrati so se sezidali ob sodelovanju vaščanov štirje vodni bazeni. Ob sodelovanju občinskih odbornikov in vaščanov so se občinske poti zboljšale tako, da lahko vozijo avtomobili v vse vasi. Občina je podprla tudi gradnjo treh betonskih mostov čez reko Bistrico; za četrtega v Nonči vasi

Iz zgodovine kmetijstva

(17)

Kmetijstvo pomeni načrtno skrb za pridelovanje rastlin in rejo živali. Ker ima opraviti z organizmi, se imenuje tudi organsko gospodarstvo. Do sedanjih oblik se je razvijalo desetisočletja. Oglejmo si v kratkem njegovo zgodovino.

V pradobi

Prvi ljudje so lovci in zbiralci sadežev. Sami niso proizvajali ničesar, marveč jemali darove narave, kakršne jim je dajala. Začetek živinoreje je bil, ko je začel človek zapirati žive divje živali, jih krmiti, da jih pozneje zakolje. Mladiči te zaprte divjačine so prva udomačena živanja. Prve kmečke vasi so nastale v porečju Evfrata in Tigrida, koder so našli prve okorne srpe iz 5. tisočletja pred Kristusom. Ta kmet že pozna preprost dom, izmed žitnih vrst začne najprej gojiti ječmen in pšenico, proso, grah in lečo, bob in konopljo. Izmed sadja mu je poznana prvotno jabolka. Rž dobi šele v bronasti dobi z vzhoda. Izmed živali ima udomačene pse, govedo, svinje, ovce in koze. Konja si udomači istotako šele v pozni bronasti dobi.

Nekako 1800 pred Kristusom uvedejo bron in z njim se prične prva kmetijska tehnika. Kamnito orodje kmet zamenja za bronasto, seka gozdove z bronastimi sekirami in žanje z bronastimi srpi. Tedaj se začne odpirati tudi alpski svet. Prej v močno korenino vpreženo živinorejo vpregajo v lesene pluge in uporabljajo tudi že prve vozove. Bron pozneje nadomesti železo.

V starem in srednjem veku

Prihod Rimljanov v alpske predele ne spremeni gospodarskega načina ljudi. Z juga uvedejo muhe in osle, mačke, golobe in fazane. Večjega pomena je rimska doba za sadjarstvo in vinarstvo. Verjetno so bili Rimljani tudi prvi, ki so pri nas gradili domove namesto iz lesa iz kamena. Tudi se tedanje prebivalstvo po Rimljanih prvič seznanja z važnostjo tržišč in prometnih zvez. Slovenci zasedejo v 6. stol. delno že ob-

delane pokrajine Podonavja, Obdravja in Jadrana. Mnogokje pa pričajo lepa slovenska krajevna imena, da so ondi bili Slovenci prvo stalno prebivalstvo. Po poklicu so kmetje in živinorejci. Že iz pradomovine in se v nasprotju z germanskimi plemeni, ki imajo raje posamič stoječe domove, naseljujejo v vaseh ali soseskah.

Karj Veliki že izda podrobna navodila za obdelovanje državnih posestev in prepreže tudi naše kraje z omrežjem zemljiške gospode. Kmetijska posest postane vezana, ni je mogoče več prosto prodajati ali obremenjevati. Kmečko ljudstvo preide v večjo ali manjšo odvisnost od gradov in samostanov. Zemljiška gospodka je zanj upravna in finančna, sodnijska in vojaška oblast. Njej plačuje več (desetino) in dela redno roboto (tlako). Kmečki upori zaključujejo to dobo.

Novi vek

Z 18. in 19. stoletjem se pričena kmetova osebna in nato gospodarska svoboda. Leta 1848 se na predlog poslanca Janeza Kudliča ta svoboda uzakoni.

Kmetijsko gospodarstvo pa ostaja v bistvu nespremenjeno v zadnje stoletje. Iz Amerike uvedejo krompir, v poljedelstvu se udomačuje preprosti plodored. Večino pridelkov pa še vedno porabi podeželsko

Našim gospodinjam

Za kuharice

Kadar boste v zadregi kaj skuhati, enkrat poskusite cmok v prtiču. Dodatki: 8 žemelj, 3/16 l mleka (12 velikih žlic), 2 jajci, sol, 20 g moke, 60 g surovega masla, drobtinice in peteršilj.

Jajca, mleko in sol žvrkljamo. Na maslu prepražimo drobno zrezanega peteršilja in vlijemo to na žemlje, ki smo jih zrezale v kocke. Tudi žvrkljamo mleko z jajcem poljemo po žemljah. Ko je vsa tekočina popita in so žemlje dobro namočene, vmeša-

mo ljudstvo samo v svojih gospodanjstvih. Kritje potreb družine je glavno gospodarsko načelo. Doma se kolje, peče, tke, šiva, kuje, gradi, teše. Dom je svoj lastni trg.

Nekaj letnic o razvoju kmetijstva

- 1781 Osebna svoboda pod Jožefom II.
- 1848 Na Kudličov predlog postane zemlja prosta last, realne dajatve se spremenijo v denarne.
- 1867 Svoboda prodaje in nakupa zemljišč.
- 1870 Upeljava mlatilnega stroja.
- 1883 Prva kmetijska šola v Celovcu.
- 1897 Uvedba zemljiške knjige.
- 1919 Uvedba zemljiško-prometnih komisij.
- 1922 Ustanovitev Kmetijske zbornice.

V moderno kmetijsko gospodarstvo

Z vsesplošnim gospodarskim, tehničnim in prometnim napredkom se razvija danes tudi kmetijstvo v pridobitno gospodarstvo, ki se zavestno poslužuje vseh odkritij in iznajdb modernega znanstva, da z njim obogati svoje delo in zasigura njegov donos. Organizacija, tehnika, racionalizacija, gnojenje, moderna živinoreja, vse to so sodobni problemi. Treba jih je premagati z isto spretnostjo in vestnostjo, kot so obvladavali nič manjše težave davni predniki pred nami. Temeljita poklicna izobrazba, jasna misel in zavestno delo bodo zagotovili lepo bodočnost kmetijskemu gospodarstvu.

mo nekoliko moke. Nato vzamemo prtič (servieto), jo namažemo dobro z mastjo in nanjo nadevamo žemeljno maso v obliki velikega cmoka. Kuhamo nad sopro tako, da visi cmok nad osoljeno vodo — ali leži na mrežici 3/4 ure. Kuhan cmok razrežemo na kose in ga zabelimo z drobtinicami. Zraven serviramo lahko solato ali kompot.

Krompirjev štrukelj z drobtinami. Dodatki: 1 kg kmorpirja, 1 do 2 jajci, 1/4 do 1/2 kg moke, 1/4 l drobtin, kislo smetano, surovo maslo ali mast.

Na desko pretlači kuhan krompir, prideni jajci, dve žlici smetane, nekoliko soli in moko. Vgneti rahlo testo, ga razvaljaj pol prsta debelo, potrosi z drobtinami in drobno zrezano čebuljo, ko si oboje prepraži na presnem maslu. Nato testo zavij v štrukelj, ga zavij v namočen in oželj prtič, poveži z nitjo in kuhaj v osoljeni vodi pol ure. Kuhanega odvij, zreži na kose, naloži na krožnik in zabeli z maslom ali mastjo. Lahko dodaš tudi drobtin. Na mizo ga lahko daš s pivko prikuho ali solato.

Krompirjev štrukelj z ocvirki. Isto krompirjevo testo kot v prejšnjem receptu lahko nadevaš s segretimi ocvirki. V slanem kropu kuhamo ta štrukelj pol ure. Kuhanega in zabeljenega damo na mizo s kislim zeljem ali solato.

Različne veste nožev

V zadnjem času je napredaj mnogo novih kuhinjskih pripomočkov. Seveda se trudijo iznajditelji in podjetniki za to, da bi gospodinje čim več kupovale, toda po drugi strani ti pripomočki gospodinji olajšujejo delo. Če jih uporabljajo, isto delo hitreje in lažje opravi. To se pravi štedi z močjo in časom.

Poglejmo danes nože. Noži so zelo različnih razlik.

1. Ovalni nož za mazanje masla (Buttermesser). Ta nož je top, nima konice (špice) in zato seže v vsak kot.

2. Ozek, nakrčljan nožek za lupljenje oranž in limon je nenabrušen in nekoliko upognjen.

3. Univerzalni nož je velik, koničast, držaj je upognjen (varčuje z našo močjo), rezilo je valovito nabrušeno, treba ga ni nikoli brusiti.

4. Nožek za rezanje zelenjave ima ostro rezilo in za prst kazalec posebno oporo.

LASTNA KRI JE REŠILA Josipa Ferenbauerja na Reki v Jugoslaviji. Imenovani je nekako pol ure prej bil v osrednji bolnici, kjer je kot darovalec krvi odstopil nekaj decilitrov te dragocene tekočine krvni banki. Je to ustanova, ki zbira posebno konzervirano kri za ponesrečence ali bolnike pri operacijah. Mnogokrat prav transfuzija krvi iz teh zalog reši življenje oslabilim bolnikom. Na poti domov je Ferenbauerja obšla nenadna slabost. Zdravniki so ugotovili, da je možu počila neka žilica v notranjosti in da mu radi izkrvavitve grozi smrt. Potrebna je bila nujna operacija in

„Vera in dom“ - 2. številka

Februarska številka družinskega mesečnika „Vera in dom“ nas popelje najprej k najmlajši božji poti, ki se uveljavlja na Korškem, k Marijinem svetišču na Sedlcah pod mogočnimi vrhovi Karavank v idilično lepem selskem kotu.

Uvodnik je posvečen družini, — veliki skrivnosti našega življenja. Posebno v današnjem zmaterializiranim življenju je družina zatočišče duhovnih vrednot. — Valentin Polanšek nadaljuje zgodbo svojega Obirjana izpod sivega očaka podjunskih planin. Počev gre svojemu dramatičnemu višku nasproti. Ljubka otroška slika je kramljanje o „Tinču in Tonču“, ki je pravi sončni žarek neskaljene mladostne vedrosti.

Herman Grm je prispeval pristrčno reminiscenco o „Stari znanki“, pokromani po bencinu smrdelci „mašini“, ki je na svojih dveh kolesih prevažala njegovo kot vijolica nežno dišečo mladostno ljubezen. Iz črtice diha pristen občutek in H. Grm zna prijetno pripovedovati, če hoče.

Prelat dr. Rudolf Blüml je prispeval članek o svetovni molitveni osmini. Ta ustanova, ki združuje vse kristjane brez razlike na pripadnost k različnim cerkvenim organizacijam praznuje letos že 50-letnico obstoja. Podaja njeno zgodovino ter njen pomen za doseg edinstva vseh kristjanov. — Dr. Pavle Zablantnik nadaljuje svoj prikaz koroških narodnih običajev „Od zibelke do groba“. V tej številki se je ustavil pri običajih ob otroški zibelki.

Podoba izredne osebnosti našega časa nam podaja slika „Baronica“, ki je posvečena Mariji Avgusti Trapp, zgledni materi in močni ženi, ki je s svojim otroškim pevskim zborom postala svetovno znana.

Vprašanja mladeniške duše obravnava sestavek „Ti in on“, ki se nadaljuje iz številke v številko. O dijaškem domu v Celovcu pa vemo, kako je urejen dekliski nižji oddelek. Lepa številka, ki jo popestri še nekaj pesmi (med temi ena Antona Kuchlinga ter Ljubke Šorlijeve). Le glede ilustracij, ki jih ni malo, pa bi bilo želeli skrbnejšo izbiro, ki bi morala stremeti za bolj umetniškimi motivi.

Za zaključek je treba omeniti kotichek za ženo ter stran za ugankarje, ki jo požrtvovalno urejuje dr. Janko Polanc.

Porast kreditnega prometa

Zadnje mesečno poročilo avstrijske Narodne banke ugotavlja, da se je obseg kreditnih transakcij v trgovske namene pri denarnih zavodih povečal v mesecu decembru 1957 za 216 milijonov šil. ter dosege skupno vsoto 28,6 milijard šil. Posebno je narasel promet v zadnjem četrtletju preteklega leta, in sicer skupno za 604 milijone šil. Največ denarja so posodile kredita vrednim posilcem posojilnice, nato kmetijske kreditne zadruge, hipotekarne banke ter posamezni bankirji. Pač pa so bančna podjetja, ki so organizirana v obliki delniških družb, omejila svoja posojila. Znatno so se tudi povečala posojila iz obnovitvenih kreditnih fondov.

Istčasno so se pa povečale denarne vloge na hranišne knjižice ter čekovne račune. Povečanje v decembru 1957 je znašalo 534 milijonov šil. Na koncu leta je bilo v avstrijskih denarnih zavodih skupno naložena 33 milijard šil., skoraj toliko kot znaša naš celotni državni proračun. Znamenje, da smo v Avstriji zelo štedljivi ljudje.

Avstrija je pridna plačnica

so izračunali minuli teden na Dunaju. Od 10 milijonov dolarjev, ki jih mora izplačati po državni pogodbi Sovjet. zvezi za poddržavljajena podjetja, je doslej odštela že celih šest milijonov. Te dajatve so obenem z dobavami pretroleja, ki jih tudi določa državna pogodba, veliko breme za naše gospodarstvo. Sovjetska zveza je namignila, da je pripravljena se pogajati o morebitnem znižanju teh obveznosti.

V odboru socialistične stranke so že govorili o tem, kako uporabiti denar, ki bo pri znižanju dajatev Sovjetski zvezi postal prost. Socialisti menijo, da bi ga bilo treba uporabiti za investicije v poddržavljenih podjetjih, pri Ljudski stranki pa menijo, da bi bilo bolje uporabiti za okrepitev zasebno gospodarskega sektorja. Toda šele poleti bosta zvezni kancler ing. Raab in zunanji minister potovala v Moskvo in se pogajala o znižanju dajatev iz naslova državne pogodbe. Torej se sedaj pripravajo za kožo medveda, ki je še globoko v gozdu.

transfuzija krvi. Telefonirali so v „krvno banko“ v osrednji bolnici, od koder je kmalu prispela steklenica z zaželeno krvjo, kajti Ferenbauer je pripadal k neki redki krvni skupini. Bila je njegova lastna kri, ki jo je bil malo prej oddal.

ZDRAVNIK SVETUJE

KAJENJE — rak-rana narodnega zdravja

(Nadaljevanje in konec)

Ti ljudje segajo kaj radi po nikotinu in kadijo naprej, čeprav vedo in občutijo, da jim kajenje ne prija. Stroga prepoved kajenja naj velja za doječe matere, ker nikotin prehaja z materinim mlekom v dojenčka in lahko povzroči zastrupljenje otroka. Športniki, ki hočejo doseči rekordne uspehe, sploh ne kadijo. Kajenju se naj odpove, kdor boleha za pljučno tuberkulozo, za sladkorno boleznijo. Da preprečimo težje zdravstvene okvare, bi morali kadiči ljudje samo tobačne vrste, ki vsebujejo manj kot nič celih eno desetinko odstotka nikotina. S posebnimi poskusi so dokazali, da tobak s tako majhno količino nikotina nima nobenih strupenih učinkov ali pa vsaj samo v jako omiljeni obliki. Tak tobak pripravimo tudi osebam, ki se posebno težko vzdržijo kajenja, ter umetnikom in učiteljkom, ki ne morejo pogrešati tobaka kot pobudnika pri ustvarjanju umetniških in znanstvenih del. Tem ljudem svetujemo, naj se poslužujejo tobaka, ki vsebuje manj kot nič celih eno desetinko odstotka nikotina. Pri tem pa naj tobačni dim nikakor ne inhalirajo, ker z inhaliranjem vsrkajo mnogo več nikotina kakor z navadnim ustnim kajenjem. Zadnje tretjino cigarete ali cigare naj vržejo v stran in zadušijo, ker se je v tej konci nakopičilo med kajenjem naj več strupenega nikotina. Na čistočo pipe in različnih ustnikov je treba zelo paziti in nujno je potrebno, opremiti jih z impregnirano vato, ki prestreže nikotin in katranske tvarine. Pred ameriško družbo za proučevanje raka je izjavil letos v mesecu februarju Ernest L. Wynder, da je v osemdesetih odstotkih vseh slučajev rakastega obolenja na pljučih s smrtnim izidom krivo kajenje cigaret. Tobak in ne cigaretni papir je vzrok rakastih tvorb. V 18 poskusnih vrstah, katerih so se udeležili mnogi znanstveniki, je bilo dognano, da je kajenje tobaka vzrok raka na sapniku, v dušnikih in v pljučih. Različni raziskovalni laboratoriji se trudijo izslediti v tobačnem katranu tvarine, ki so odgovorne za nastajanje rakastih obolenj. Prizadevajo si, odstraniti iz tobačnega dima zdravju škodljive tvarine, ali pa jih spremeniti. Po mnenju znanstveni-

kov se bo mogoče že v bližnji prihodnosti posrečilo, rešiti problem pijačnega raka.

Iz današnjega razmotrivanja potemtakem razvidimo, da kajenje tobaka nikdar ni v prid, ampak je vedno dodatna obremenitev našega ljubega zdravja.

V 19. stoletju so se pojavila v Evropi in v Ameriki gibanja, ki so bila naperjena proti tobaku. Prve zveze nasprotnikov tobaka so bile ustanovljene v Angliji 1853, v Franciji 1868, na Švedskem 1886 in v Nemčiji 1912. Leta 1914 so ustanovili v Dresdenu na Saškem na prvem mednarodnem kongresu nasprotnikov tobaka mednarodno antitobačno ligo, ki naj bi ustvarila življenje brez tobaka in zaščitila nekadilce s stroгим izvajanjem ukrepov prepovedi kajenja; dosegla naj bi splošno prepoved kajenja za mladino. Nadalje si je stavila ta liga za cilj, opozarjati mladostne osebe na škodljive posledice kajenja s poljudnimi predavanji in z nazornimi slikami na okvare posameznih organov in končno, ustanoviti svetovna inštitucija za bolnike-kadilce, da se odvadijo te strasti... Želeli bi bilo, da ustanovljajo spet društva pod imenom „Sveži zrak“, ki so obstajala že svojčas v Nemčiji in v Avstriji. Člani tega društva bi morali zahtevati, da so nekadilcem v gostilnah in kavarnah na razpolago posebni prostori, kakor so že v železniških vozovih. Taka ugodnost bi silno blagodejno vplivala na zdravje gostov posebno v zimskih časih, ko je ventilacija zaradi zadrževanja toplote v prostorih jako pomanjkljiva.

Dr. G.

Šivalni stroji znamke Gritzner, Rast & Gasser, Jax in Anker za gospodinjstvo, obrt in industrijo, kupite najbolje v strokovni trgovini

JOHAN LOMŠEK

Šivalne stroje, kolesa, podeželske stroje, motorna kolesa, radio-aparate in električne potrebščine

Št. Lipš, Tihaja, p. Dobrla ves

Brezplačno predvajanje!
Kupljeni...

Sv. Matija led razbija . . .

Pretekli ponedeljek smo obhajali god sv. Matija, ki si je poiskal sekiro. Da, v priliki jo ima sicer vedno pri sebi, toda v nebesih jo hrani v posebni izbi, kjer dremljejo tudi klešče sv. Apolonije, raženj sv. Lovrenca, žaga sv. Simona in poleg množice drugih predmetov še na polici medijo tudi jabolka sv. Miklavža . . . No, ko je svetnik le srečno našel svojo sekiro, je seveda videl, da je čez leto zarjavela in da je skrhana, popolnoma skrhana. „Najbrž je sv. Gaš spet cepil drva z njo ali pa so angelčki sekali dračje za nebeško kuhinjo,“ je rekel. Moral je stopiti do sv. Eligija, patrona kovačev, da mu jo nabrusi. Kar nič se ni jezil. Seveda, saj res ne morejo cepiti drv z mečem sv. Barbare . . .

In sveti Eligij je zavrtel brus, sekira je zavnela in iskre so se vsule od nje. Da, morala je biti ostrva, kajti led na zemlji je trd in v dušah še trši. Končno je bilo delo končano in sekira se je svetila ko nova. „Pa Bog povrni,“ je rekel Matija nebeskemu kovaču ter mu segel v roko. In ponižen, kot je bil tudi v življenju, si je zadel plenkačo na ramo ter tako koračil mimo škofov in papežev ter svetih kraljev v zlatih plaščih in vsi so mu mahali v pozdrav.

„Počakaj me no,“ je tedaj zaklicalo za njim. Seveda bil je spet ta nesrečni angelček sv. evangelista Mateja, ki nikoli ne ve, ali spada k sv. Mateju ali k sv. Matiji. Premajhen je še in ne loči imen. Sveti Matija se je smejal: „O, ti fantek, tak pojdi no! Kaj ne veš, da si Matejev? Jaz sem Matija s sekiro, Matej ima pa evangelij. Zapomni si že enkrat!“ In angelček je vtaknil prst v usta, obstal in gledal za njim, kako se je oddaljeval po preprogi oblakov, vedno niže, vedno niže, dokler ni po oblakih prišel do gorskih vrhov, ki jih oblaki objemajo. Potem je stopil na gore, z gora na planine; po zasneženih stezah je prispel v dolino. Prišel je v naše vasi kot kak popoten tesar s plenkačo na rami. Hodil je od studenca do studenca, od reke do potoka, od izvira do zamrznjenih jezer in ribnikov — in kjer je zamahnil s sekiro, je zapela voda. Ljudje so se prebudili v zgodnjem jutru in rekli: „Sveti Matija led razbija — Bog nam daj lepo pomlad.“

Dolgo je hodil svetnik po naši zemlji in roke so mu bile že trudne. V bradi in laseh se mu je nabrala vlaga prebujenih voda. Sonce ga je spremljalo in od daleč mu je sledila pomlad. Toda joi! Najhujše delo ga je še čakalo! Lahko je razbiti led dobre zemlje — toda led v dušah! Ne, pred tem tudi svetnikova sekira odpove. In zdaj je vendar sveti postni čas, bliža se velikonočni praznik in tudi človeške duše je treba rešiti ledu usahdanosti. Ta led pa je trd in mrzel in brez božje milosti ga ne moreš predreti.

Dolgo je premišljal sv. Matija. Stal je v hribu pred belo cerkvijo in pod njim je ležala naša čudovita zemlja in ljudje tam spodaj, ki so živeli svoje skrito življenje med hišami in vrtovi, so bili videti tako majhni. „In vendar je vsaka teh duš vredna več ko ves svet,“ si je rekel svetnik. Zemljo sem osvoobil zime — ali bom tudi ljudi?”

Potem je dolgo molil, kakor nebeski Zvečičar v nočeh svojega življenja na zemlji. Vedel je, da brez molitve ne bo ničesar dosegel. In tedaj se ga je dotaknil Duh božji. Prislonil je sekiro ob cerkvena vrata ter stopil v cerkev. Prijel je za vrva, ki je visela od zvona in potegnil je zanj. V zvoniku je zazvonilo tako lepo, da so ljudje po vasi prisluhnili. In kakor v odmev je tedaj zazvonilo po vseh cerkvah naokoli, v hribih in ravnini je zvonilo, pri farah in podružnicah. Z glasom zvonov pa je šla božja milost v ljudi ter jim vsekala rane v dušo. Tedaj so se človeški otroci prekrizali in molili jutranje češčenje . . .

Sveti Matija pa je spet zadel sekiro na ramo ter se napolnil proti goram, proti oblakom. Led je bil prebit.

Za mladino in prosveto

Šentruperška dekleta na odru

„Na pustno nedeljo vsi v Št. Rupert!“ in „Nič ne izprašajte, kaj neki bo v Št. Rupertu . . .“ Tako se je glasilo vabilo č. šolskih sester. In zares nič nismo izpraševali, kajti obči sloves in ugled šentruperške Gospodinjske šole nam je že od nekdanj sam po sebi najboljšo priporočilo. Pol stoletja stare izkušnje nas učijo, da iz naših gospodinjskih šol v Št. Rupertu in Št. Jakobu ne prihajajo samo izvrstne gospodinje z najboljšim strokovnim znanjem, s katerim lahko podpirajo tri vogle pri hiši, marveč predvsem gospodinje z visoko duhovno in globoko srčno kulturo, polne neminljivega notranjega bogastva, ki z njim lahko neprestano bogatijo in osrečujejo domače družine in še sosede. Vse to ve in čuti naše ljudstvo. Zato je v tako ogromnem številu navalilo v nedeljo na pustno prireditev šentruperških deklet, da je bila velika telovadna dvorana nabito polna in ni mogla sprejeti vseh, ki so prihiteli od blizu in daleč, da bi se navželi kulturne hrane, ob njej pa se še — pustu primerno — prav od srca nasmejali. Odlična kulturna hrana so nam bile lepe narodne pesmi, s svojim mehkim napevom. Vsebinsko je zajemala vse od razposajene in otožne pesmi o hrepenenju po veselju, lju-

bezni in domu do ujedljive zabavlje, od prešerne poskočnice do resne pesmi o bridkosti življenja. Ta pesem mora spet vstati iz zatišja naših vasi ter se z mehkim napevom v novem slavnem poletu dvigniti čez hrib in dol naše dežele, pomagati mora raztopiti razne ločilne stene, ki se zapirajo ponekod pot do žive vaske in narodne skupnosti.

Simbolično rajanje deklet v narodnih nošah nas je spomnilo na dolžnost gojitve naših ljudskih plesov in na dolžnost ohranitve naše krasne žiljske, rožanske in podjunske narodne noše. To dolžnost nam narekuje zvestoba in spoštovanje do starih izročil, ki smo jih podedovali od naših prednikov kot dragoceno kulturno dediščino, kot svetinjo, da jo naj zvesto čuvamo in ohranimo. Opozarjam n. pr. na stare lepe obredne plesne na ženitovanjih („hojsetih“ ali „ovsetih“), pri katerih naše ljudstvo žalibog danes samo še ponekod s pesmijo in plesno kretnjo na svečan način izraža svoje misli in svoja čustva. Škoda bi bilo, če bi ti lepi ljudski obredni plesi izumrli!

Zares „smeha zvrhan koš“ pa so nam posredovala vrta dekleta s svojim igračkim talentom. „Napredna služkinja“, gospodična

Ljubo P.:

Pismo iz Kanade

Dolgo spet nisem prijel za pero, a ne smete si misliti, da pri nas ni kaj novega ali da sem pozabil na koroške Slovence. Dne 22. januarja sem se pripeljal spet v neko drugo taborišče. Tu obratuje samo en velik stroj za vrtnje (Diesel) in vlako kamenja, ki mu tu pravimo cor. Vrtamo pa do 1000 metrov globoko v zemljo.

Tudi to taborišče je ob jezeru. V njem nas je zdaj 18 mož: štirje vrtamo v zemljo, dva kuhata, eden je inženir, enajst pa jih je v posebni službi geofizike (zemeljskega raziskovanja). Vreme imamo to zimo lepo. Ni premrzlo in tudi burje nas do sedaj niso nadlegovale, čeprav pravijo tukajšnji domačini, da sta december in januar normalno neprimerno nemirnejša in bolj hladna, se pravi, da je povprečje 30 stopinj pod ničlo. Letos lahko rečemo, da je bilo povprečje 15 stopinj pod ničlo.

Toliko o okolju, ki me obdaja in v katerem živim in delam. Zdaj bi pa vam, ki boste moje vrstice brali, še rad povedal kaj o svojem notranjem življenju. Veste, dragi rojaki moji, dragi Slovenci in znanci, po letih nisem med najmlajšimi, izviram pa iz takih razmer, kakor so bile pogojene v moji otroški dobi v delavski družini: iz duhovne razklanosti in telesne revščine take družine. Upam, da sem s tem svojim priznanjem dal vsem, ki so kakorkoli vrednotili moje nazore, razložene v zadnjih člankih „Našega tednika — Kronike“ in „Vere in doma“, nekaj več jasnosti. Še enkrat si dovoljujem opozo-

riti na to, da obžalovanje kake storjene krivice take krivice še ne lajša niti ne odpravi. Krivico, ki smo jo komu storili, je treba v vsakem primeru poravnati, kajti bolj ko je človek osamljen, vržen v neizprosno življenjsko borbo, posebno še v tujini, bolj občuti, da taka neporavnana storjena krivica človeka tlači, da se ne čuti povsem mirnega in zadovoljnega. Tudi najmanjše krivice se spomni, tako sem vam jaz opisal takrat dejanje otroškega mišljenja in nagona, kako sem izmaknil teti volno.

V slovenskem verskem listu „Veri in domu“ pa sem tudi lansko leto napisal, kako važna je molitev za vsakega od nas, posebno pa še za nas, ki smo Slovenci in izhajamo z istega vzhoda, kjer še danes živijo naši bratje. Zakaj je molitev važna? Ker je najboljša priprava za ohranjanje miru, najpravičnejša pot z Bogom proti ponovni vojni. Vsakdo mora vedeti, da je danes svet razdeljen v dva nasprotna si tabora: zapad z geslom „Bog z nami“, vzhod pa „za pravico delavstva z materialistično brezbožno armado“. Bog nam daj še mnogo let miru, a ta mir bomo uživali, če bomo zanj molili v vseh družinah. Boga je treba prositi za mir. Čeprav je danes kruha več, kot ga je bilo včasih, ne smemo obviseti z našimi pogledi samo na stvarih tega sveta. Zakaj vam pišem o tem iz tujine, vam bo bolj jasno potem, ko bom opisal svoje dosedanje doživljanje, če me Bog ohrani zdravega.

moj!“ se je zadržal velikan iz votline.

„Vrni mi kozla! Če ne, te premlatim!“ je pastir ponovil grozljivo.

„Oho, tebe se pa res bojim!“ se je zakrohotal gorjanski velikan. „Koliko te pa je?“

„Toliko, kolikor me vidiš,“ je pastir pogumno odvrnil. Potlej pa je zapiskal na svirel in zapel:

„Kozel, kozel, Meketač,
stresi velikana iz hlači!“

In kozel se je pognal iz votline ter se izozad zaletel s tolikšno silo, da je velikana zaneslo po strmi rebri. Velikanu je drčalo: tekel je in tekel, se lovil za breze in hraste, pulil med tekom drevje iz zemlje, a ustavititi se ni mogel. Ustavil se je šele v dolini, prav ob vznožju Gorjancev. A kako! Telebnik je vznak s tolikšno silo, da se je tamkaj, kjer je padel, vdrla zemlja v globoko drago.

Preden se je pobral in prisopihal nazaj pod vrh Gorjancev, kjer je imel svojo skalnato votlino, sta pastir in kozel že zdavnaj odšla domov.

Na mestu, kjer se je velikan vdrl v drago, stoji danes vas. Belokranjci so ji dali ime — Drage . . .

Tako pravijo.

„Na mojem pašniku se je pasel, zato bo

Rezi, je bila živ opomin našim dekletom, ki morajo iti v mesto „s trebuhom za kruhom“, naj ostanejo tudi v tujini zveste domačim izročilom in se ne smešijo s tujo — mestno navlako v obleki in vedenju. Nagačiva „Spelca“ je mojstrsko prišla s svojo počasnostjo na svoj račun, medtem ko je njena gospodinja izgubljala živce. Čevljarški vajenec, ki „se je zastrupil“, pa je dokazal, kako si človek lahko pomaga in olajša usodo s samo navihanostjo. „Pustna večerja“, ki jo je pripravljala poslušni zakonski mož v odsotnosti svoje soproge — po kuharskih bukvalah, pa je bila več kot perfektna, zlasti ko je bila še posebej tako imenitno zabeljena s „pliberškim mosvom“. Burno ploskanje občinstva je bilo najočitnejši znak priznanja, ki gre vrlim pevkam, rajavkam in igračkam kakor seveda tudi vodstvu prireditve č. s. Gonzagi in č. g. Miheleču.

Z veseljem smo vzeli še na znanje sporočilo, da bodo v nedeljo, dne 9. marca, gostovali v Št. Rupertu Globašani z igro „Rožamunda“, in vabilo na razstavo in zaključno prireditev ob začetku maja. Seveda bomo prišli, da bo le še prostora za nas v dvorani!

Naše prireditve

V A B I L O

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici bo gostovalo v nedeljo, dne 9. marca 1958 ob pol 3. uri popoldne v

GOSPODINJSKI SOLI V ŠT. RUPERTU

z lepo zgodovinsko igro

„ROZA SVETA“

Št. Rupert in vso okolico prav iskreno vabimo na to izvanredno lepo kulturno prireditev.

ZA BISTRE GLAVE

Pri nakupu

Gornja slika vsebuje 10 napak. Bistre glave, na delo! Kdo jih najde?

Rešitev:

1. Trgovca ima samo en del očal.
2. Ravno tako ima trgovec tudi samo polovico kravate.
3. Njegova desna roka ima en prst preveč.
4. Trgovca ima eno nogo preveč.
5. Gornji žep na jopiču sedi na napačni strani.
6. Kupovalka ima eno rokavico na roki, kljub temu pa ji gredajo rokavice iz žepa.
7. En gumb na ženskem plašču je narobe obrnjen.
8. Na desnem rokavu plašča nekaj manjka.
9. Ročaj prodajne mize je preveč na levi strani.
10. Spodnji žep jopiča prodajalca se nahaja preveč zadaj.

U G A N K E

Ne rezgeče niti riga,
če vesel je, z repom miga,
lajati zna prav zares,
temu pravimo mi —

Kaj naj vendar bi to bilo:
Žepno namreč je rezilo,
rabiš ga lahko vsak hipec,
mi mu pravimo pa —

Je iz jajca se zvalilo,
čivka srčkano in milo,
hrano kar po tleh si išče.
To ni zajček, temveč —

Triperesna sem rastlina,
slastna moja je vsebina,
toda ne za vsaka usta,
zajček me najraje hrusta.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Stanko Janežič:

SONCE SIJE NAD PARIZOM

(IZ ZBORNICA SVOBODNE SLOVENIJE)

Nadaljevanje iz prejšnje številke. Kratka vsebina:

Dana je mlado slovensko dekle iz Ljubljane, ki je prišla v Francijo na obisk k svoji ondi omoženi teti. Sprva je nameravala kar pri njej ostati, toda kmalu je spoznala, da teta s kopico otrok ob možu, ki je slabo plačan uradnik, prav tako tolče revščino kot Danina mati, ki je tovarniška delavka v Ljubljani. Zato se napoti v Pariz, kje ji je mati dala naslov slikarja Likarja, ki tam živi. Toda Likarja Dana ni našla doma, zato je tri dni prespala kar v kolodvorski čakalnici. Šele tretji dan ga dobi in Likar jo najprej popelje v cerkev Notre Dame, ki Dana prevzame s svojo mogočno lepoto. Po maši se napotita po pariških ulicah.

Dani je sonce seglo v srce in kri. Ob dolgokrakem umetniku je hodila kakor srna. „Kako je v Parizu lepo.“ Ni znala drugega povedati.

Umetnik Simon Likar se je ustavil, se zadržal dekletu ob sebi in sijoči obraz, v oči.

„Otrok“, je pomislil in bridko mu je leglo na srce.

„Lepo in — hudo.“ je spregovoril počasi. „Spoznala boš.“

„Ne bojim se hudega. Lepo zaradi njegove postane še lepše.“

Likar ni vedel, ali dekle govori iz izkušnje ali iz romanov, kina ali kar tako iz nedeljskega razpoloženja.

„Spoprijeti se boš morala s trdo vsakdanjostjo, če kaniš ostati. Nevarnost pa je vedno, da te življenje vrže ob tla in neusmiljeno povalja. Skoraj nemogoče je potem vstati in živeti dalje. Sicer pa kdo bi sredi sončnih sanj mislil na temo in smrt in vse take stvarnosti.“

„Samo, da najdem delo, pa bo šlo.“

Hiteča sta mimo avtomobilov, čez pločnike, se rila skozi gnečo.

„No, prispela sva. To je krčma lepe Mare. Kosila bova pri njej.“

Le nekaj miz je bilo prostih v drugi sobi. Tja sta sedla. Srbi, Makedonci, Bosanci, Dalmatinci in Francozi so se naokoli vsak po svoje pripravili, kričali, kleli, cmokali. Čez vse je bilo slišati trdo pojoči glas stasite, visokorasle gospodinje Mare. Kričala je nad natakarnjem, nad neredno postrežnico, že je barantala z brkatimi možakarji, pozdravljala je novodošle goste in glasno vodila blagajno. Govorila je po srbsko, v istem hipu že francosko, tok besed je zdaj pa zdaj zabelila z italijansko kletvijo, na vse pa tu in tam prislinski slovenskega hudčiča.

Dana je z zanimanjem in s strahom opazovala žensko, ves ta krik v krčmi, zatemnelo počit, znoj, črnino las in brk. Oči so ji obvisle na stenah.

„Kdo je to naslikal? Vi?“

„Da. Po srbskih narodnih pesmih.“

„Kraljevič Marko, Kosovo, Hasan Agini-

ca — čudovite pesmi so to. Na pamet sem se jih učila kot našega Prešerna in Zupanciča. Oh, kako ste vse zadel. Umetnik ste.“

„Poskušam biti, a bojim se, da nisem. Vsaj v tisti meri ne, kot bi želel. Umetnost je daleč in blizu kakor Bog. Potrebna je milost, da se ji približaš. In čim bliže si, tem bolj spoznaviš nje skrivnosti, veličastje in globino. Vali z omamjujočo silo. A če se ji izneveriš, te ne pusti več blizu. Teško pa je ostati vedno zvest. Ko bi človek ne imel želodca, ne krvi. Eh, čudno govorim, kajne?“

„Ne. Razumem. Vsaj nekoliko. Oprostite, ali danes kosiva na račun teh slik?“

„Ne. Tisto je že davno izplahnelo. Prekleta beda.“

Molčala sta dokaj dolgo. Tedaj je umetnik bistro pogledal v Maro pa v dekle.

„Čuj, mlajle mi je nekaj padlo v glavo. Ni najboljša, še izhod za prvo silo. Dokler ne iztakneš kaj primernega, ali bi hotela biti tu, pri Mari?“

„Prav.“ je odgovorila tiho, a odločno.

Likar je poklical Maro in so se domenili. Že nocoj ostane tu. Pri njej bo jedla, spala in še prejea kaj povrh. A dela se ne sme braniti. Če hoče, lahko koj poprime.

„Tako, trda vsakdanjost se začne.“ je dejal Simon Likar, ko je Dani podal roko.

„Saj še pridete kaj sem?“

„Vsak dan za kosilo.“

Šel je. Njej pa je Mara glasno dopovedovala, kako je treba umivati kozarce, kuhinjsko posodo.

Slovenska pesem. Dana je dvignila glavo, roke so se ustavile. Iskala je z očmi. V kotu so sedeli štirje fantje in peli prešerno, vriskajoče. Kot na vasi, ob sijoči luni. Potem je eden — visok črnolasec — vstal, segel po gosli in zaigral drhteče, otožno, iskajoče. Dana se je srečala z njegovimi očmi. Povlekla je roke iz pomivalnice, jih brisala v predpasnik, srce je drhtelo.

„Slišiš.“ se je tedaj za njo oglasila Mara. „Slovensci so, pozdravi jih vendar.“

Šla je zardela, sramujoča se, a vesela.

Ponudili so ji stol. Sedla je in beseda je tekla domače in naravnost. Bili so preprosti delavci begunci razen črnolasca, ki se je „učil za doktorja, popeval in goslaril“.

„Gospodična, če ste pevka, vas vzamem s sabo na turnejo. Že tri leta se napravljam. Študent Milan se je zasmel in jo toplo pogledal.

„O, da pevka sem.“ se je znašla Dana. „Samo ne vem, če zadosti imenitna poleg vas.“

„Poskusimo. Solo, gospodična! Velja?“

„Velja.“ je sprejela smeje.

Igraj je, ona je pela. Tiho, drhte, potem vse pogumneje. Njen alt je bil prijetno mehak, osvajajoč. Vsa krčma je prisluhnila, na razsvetljeni ulici so se ustavljali ljudje.

zemlje, in dvajset znanstvenih revij jih je brž poučilo tudi o tem. Zvedeli so, da nebeški svod z neštevilnimi zvezdami lahko primerjamo kazalcu na uri, po katerem se sprehaja luna in kaže uro vsem prebivalcem zemlje; da luna ravno med tem gibanjem zavzema svoje različne faze; da je luna po tla takrat, ko je v opoziciji, to je ravno na nasprotni strani sonca, in to je tedaj, ko so vsa tri telesa v isti črti in je zemlja v sredini; da je luna v mlaju takrat, ko je v konjunkciji, to je med zemljo in soncem; in da je luna v svojem prvem ali zadnjem kraju tedaj, ko tvori s soncem in zemljo pravi kot in zavzema njega skrajno točko.

Nekaj bistrih Yankeejev je iz tega zaključilo, da so mrki mogoči samo tedaj, ko so vsa tri telesa v isti črti in je luna v sredi ali pa na nasprotni strani kakor sonce in njihov zaključek je bil pravičen. Kadar je luna v konjunkciji, t. j. v isti črti na sredi, lahko zasenči sonce; kadar pa je v opoziciji, t. j. na nasprotni strani kakor sonce, jo lahko zemlja zasenči; in da se mrka med lunino potjo okrog zemlje ne pripetita dvakrat na mesec, je vzrok to, da je raven, v kateri se giblje luna, nagnjena proti ekliptiki, to je proti ravni, v kateri se giblje zemlja.

Glede višine, ki jo luna lahko doseže nad obzorjem, je pismo zvezdarne v Cambrid-

„Oj hišica očetova,
Bog živi te,
zdaj ločiti se morava
al' tega nihče ne pove,
ol' te kedaj bom videl še...“

„Izvrstno ste opravili izpit. Jutri še nekaj vaj, pojutrišnjem lahko odpotujete. Potem, ko bova slavna, naju sprejme opera, v Parizu ali kje drugje. Vaše ime?“

„Dana Slapar.“

„Jaz sem Milan Krajnik, po božji volji pevec in goslač.“

Nagnil se je preko mize, segel ji v roke. Močan fant ob njem je napolnil kupčice.

„Na vaše zdravje, Dana, slavna pevačica!“

Pili so in peli. Dana je pozabila na vse.

Potem je zakričala Mara in dekle je moralo nazaj med krožnike, umazane kozarce.

A. P. Čehov

KOMIK

Komik Ivan Akimovič Vorobjov Sokolov je potisnil roke v žepe svojih širokih hlač, se obrnil k oknu in uprl svoje lene oči v okno nasprotne hiše. Preteklo je pet minut v molku...

Do'g-čas! — je zazehala ingenu* Marija Andrejevna. — Kaj pa molčite, Ivan Akimovič? Če ste že prišli in me zmotili pri učenju vloge, potem se vsaj pogovarjajte! Naravnost neznosni ste...

— Hm... Pripravljam se, da bi vam povedal neko stvar, toda nekako... neprijetno mi je. Če vam povem naravnost, brez okraskov... kakor muzik, me boste takoj obsodili, v šali pa... Ne, bolje bo, če vam ne povem. Obvaroval bom jezik pred zlom...

— Na kaj se le pripravlja, da bi mi povedal? — je pomislila Marija. — Vznemirjen je, nekam čudno gleda, prestavlja se z ene noge na drugo... Da mi ni pripravljen izjaviti ljubezen? Hm, nesreča je s temi vrabci! Včeraj se mi je izpovedovala prva violina, danes pa je rezoner vso petico pretaral... Vsi so se od dolgega časa prevzeli!

Komik je stopil proti komodi in si pričel ogledovati škarjice in škatlico, v kateri je bila pomada za ustne.

— Tak — sss... Hotel bi reči, toda bojim se... neprijetno je... Če vam povem naravnost, po rusko, mi boste takoj rekli: grobijan, muzik! In to in ono... Poznam vas... bolje bo, da molčim...

— In kaj naj mu rečem, če bi mi zares pričel izjavljati ljubezen? — je nadejala v mislih ingenu. — Dober je, slaven in talentiran, toda meni ne ugaja. Strašno je grd! Hodi zgrbljeno in na obrazu ima nekakšne mozolje... Glas hripav... In poleg tega še te njegove manire... Ne, nikdar!

Komik se je molče sprehodil po sobi, se težko spustil v naslanjač in šumno vzela časopise z mize.

Oči so se mu spreletele po časopisu, kakor da nekaj iščejo, nato so se ustavile na neki besedi in zadremale.

geu tudi vse povedalo. Vsakdo je že vedel, da se ta višina spreminja po zemljepisni širini kraja, od koder gledamo luno. Toda edini kraji na zemlji, kjer gre luna skozi zenit, to se pravi, da se povzpne ravno nad glavo gledalca, leže med 28. severnim in južnim vzporednikom in ekvatorjem. Zato je bilo važno priporočilo zvezdarne, da je treba napraviti poskus na kaki točki v omenjenih predelih, da bo krogla lahko letela navpično in tako hitreje ušla privlačnosti zemlje. To je bil bistven pogoj za uspeh podjema, zato se je javno mnenje z njim mnogo ukvarjalo.

Glede črte, ki jo luna zariše okrog zemlje, je zvezdarne v Cambridgeu tudi pričela nevedneže vsega sveta, da je ta črta krivulja; ne krog, ampak elipsa, v katere enem žarišču se nahaja zemlja. Eliptični nebesni tirji so značilni za vse planete in satelite; racionalna mehanika nam pokaže, da ne more biti drugače. Znano je bilo tudi že, da je luna v apogeju od zemlje najbolj oddaljena, v perigeju pa se ji najbolj približa.

To so stvari, ki jih je zdaj vsak Amerikanec hote ali ne hote vedel in kdor bi jih ne vedel, bi ga bilo sram. Resnični nauki znanosti so si torej hitro utirili pot med ljudstvo; nasprotno pa je bilo nekatere zmote in namišljene bojzani teže izkoreniniti.

Simon Likar se je za ves dan odtrgal od svojega platna, čopičev in barv. Obiskal je nekaj znancev in jim priporočil pribeglo deklet. Najti bi bilo treba primerno delo, urediti istine. Sam se na te reči prav nič ne razume.

„Vrne naj se in to brez odlašanja, dokler ni prepozno.“ je odgovoril prvi. „V Parizu ne bo nič drugega iz nje kakor vlačuga. Poznam ta Babilon in mlado kri. Nobeni ne zaupam.“

Drugi se je opravičil s prezaposlenostjo in bolehnostjo.

Ostala dva sta objubi'la, si zapisala, a dodala, da bo treba čakati, imeti potrpljenje. Zadnji ni pozabil povedati izrabljenega reka: Saj veš: pečene piške ne padajo same od sebe v odprta usta. Danes in v Parizu še posebej ne.

(Se nadaljuje)

— Če bi bilo vsaj kaj muh! — je zamrmral. — Bilo bi vseeno bolj veselo...

„Sicer pa oči nima grdih.“ je nadejala s premišljevanjem Marija. „Toda, kar je pri njem najboljša, to je njegov karakter, in pri moških lepota ni tako važna kakor duša, pamet... Poročila bi se še lahko z njim, toda tako živeti z njim... niti govoril kako me je kljub temu ta hip pogledal... Opek me je s pogledom! Česa se plaši, ne razumem!“

Komik je težko vzdihnil in zakašljaval. Bilo je očitno, da ga muči molk. Zardel je kakor rak in izkrivil usta v stran... Na obrazu mu je bilo videti, da trpi...

„Prosim, z njim bi lahko tudi tako živela“ — in preneha'la premišljevat Marija. „Njegova plača je še kar dobra... V vsakem primeru je bolje živeti z njim, kakor pa s kakšnim raztrganim kapetanom. Res, vžela ga bom in mu rekla, da se strinjaj! Zakaj naj bi ga užalila s košarico, siromaka? Že tako ima bedno življenje!“

— Ne, ne morem! — je zahropel komik, se vzdignil in vrgel časopise na mizo. — Tako nesrečna natura sem! Ne morem se obvladati! Udarite, tolcite, toda jaz vas bom vseeno prosil, Marija Andrejevna!

— Recite, recite! Laže vam bo!

— Matjuška! Golobica! Oprostite mi velikodušno... poljubljajam vam ročico na kolenih... V očeh komika so se pokazale solze v velikosti graha.

— Govorite vendar... čudak! Kaj je?

— Ali ni pri vas, go'lobica... silce žganja? Duša mi gori! Od včerajšnjega prepevanja imam v ustih take okside, perokside in superokside, da jih ne bi spoznal noben kemik. Mi verjamete? V duši mi vrta! Ne morem živeti!

Marija je zardela, se namrščila, toda nato se je brž znašla in natočila komiku kozareček žganja... Izpil ga je, oživel in pričel pripovedovati šale.

* Igralka mladostno naivnih dekliških vlog.

JULES VERNE:

Potovanje na

Luna

Nekateri dobro misleči, a nekoliko zakrnjeni duhovi od kraja niso mogli razumeti, kako je to, da se luna obrne okrog lastne osi, ko pa vendar kaže zemlji vedno isto lice. Tem nevernežem so novinarji rekli: „Pojdite v svojo jedilnico in krožite okrog mize tako, da boste venomer gledali v njevo središče. Ko boste prišli krog in krog mize, se boste s tem že zasukali okrog samega sebe, saj boste zaobrnjeni zapovrstjo proti vsem točkam sobe. No, vidite, jedilnica je nebo, miza je zemlja in luna ste vi!“ In dvomljivci so pomirjeni odšli, saj jim je bila primerjava všeč.

Luna torej kaže zemlji vedno isto lice; točnosti na ljubo pa moramo dodati, da nam zaradi nezatnega nihanja od severa proti jugu in od zapada proti vzhodu, ki mu učenjaki pravijo „libracija“, kaže nekaj več kakor polovico svoje oble: približno 59 stotink.

Ko so nevedneži vedeli o vrtenju lune okrog lastne osi že ravno toliko kakor ravnatelj zvezdarne v Cambridgeu, jih je pa še vedno vznemirjalo, kako se luna suče okrog

Tako na primer so nekateri vrli ljudje trdili, da je luna bivši komet, ki se je na svoji podaljšani poti okrog sonca tako približal zemlji, da ga je ta pritegnila nase. Ti salonski astronomi so razlagali, da je luna zato videti ožgana, ker jo je žareče sonce tako nepopravljivo izmaščilo in onesrečilo. Če pa si te vsevede opozori na dejstvo, da imajo kometi atmosfero, luna pa jo ima samo čisto malo ali pa nič, so prišli v zadrego in niso vedeli kaj odgovoriti.

Drugi zopet, iz plemena bojzljivih šlev, so kazali pred luno precej strahu; slišali so namreč praviti, da se je gibanje lune od tistih časov, ko so jo opazovali še učenjaki kalifov, pa do danes nekoliko pospešilo. Iz tega so — sicer popolnoma logično — zaključili, da ima pospešeno gibanje nujno za posledico zmanjšanje razdalje med njo in zemljo in zaradi neskončno dolgega delovanja obeh teh dveh činiteljev bo luna nekega dne padla na zemljo. Pomirili so se zase in za bodočo generacijo šele potem, ko so jim strokovnjaki razložili, da po računih slavnega francoskega matematika Laplacea ta pospešitev gibanja ne preseže ozko začetnih meja in da ji bo kmalu sledilo sorazmerno zmanjšanje hitrosti. Zato bo ostalo ravnotežje sončnega sistema v bodočih stotletjih neskaljeno.

(Dalje prihodnjik)

Náš tednik

Kronika

Pri nas
na Koroškem

kulturno politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Št. Jakob v Rožu ima obnovljeno farno cerkev

(Nadaljevanje s 4. strani)

Čili od truda in dela za svoje zveličanje. Nabito polna cerkev (kot ob največjih praznikih) je omogočila, da bi se pri daritvenem obhodu vsi zvrstili okrog oltarja in položili svoj dar na novi glavni oltar. Veličastna je bila vrsta mož, ki so prihajali okrog oltarja resni, dostojanstveni, v zavesti, da so s skupnim naporom omogočili veliko obnovitveno delo, ki bo pričala njih vernosti še otrok otrokom. Prve klopi so zasedli mojstri in možje-zaupniki. Počastil nas je s svojim prihodom tudi princ Liechtenstein, naš farni patronatni gospod.

In kako izgleda sedaj obnovljena farna cerkev? Vsi, ki jo poznate od prej, boste ob obisku ugotovili dokaj razlike! Dosedanji Marijin oltar je postal glavni oltar s starodavnim kipom sv. Jakoba v sredi; ob njem kip sv. Katarine iz Bologne in kip nekega svetniškega frančiškana, nad njim pa sv. Miklavž s sv. Jurijem in Florijanom ob strani. Lep, bogato pozlačen tabernakelj (iz Kleinkirchheim-a), skoro iste starosti kot oltar, je središče prezbitarija. V ozadju obojno v gotiki rekonstruirano okno!

Prižnjo smo postavili na evangelijsko stran, kjer je dosedaj bil Marijin oltar. Nove klopi so dolge 6 metrov. Namesto hodnika po sredi cerkve sta dva ožja levo in desno ob strani. Ženam se ni treba bati prvega sedeža ob mrzlem zidu, odkoder se ni videlo na oltar. V novih klopch vsak sedež omogoča prost pogled na glavni oltar. Nova okna in vetrnik ob glavnih vratih, katera smo predelali na dvojno krilo, zabranjujejo preprih in mraz nam ne hladi noge. Obnovili smo vrata na kor in nanovo speljali stopnice tja gor. Na visokih stenah cerkvene ladje stojijo na podstavkih kipi sv. Avguščina škofa in sv. Valentina duhovnika na berilski strani, sv. zavetnika obojskih benediktincev-menihov, ki so bili dolga stoletja lastniki cerkve, in sv. Jakoba, apostola, na evangelijski strani. Vsi kipi so ostanek nekdanjega lepega oltarja že omenjenega opata Hirschergerja iz leta 1656. Vmes se lepo podajajo postajne podobe križevega pota. Nič ne bomo pogrčali že pobledle slike, s katerimi je okrasil našo cerkev med drugo vojno nek pregnani benediktinski brat iz Sekova. Kipa sv. apostola Petra in Pavla pa stojita na stebrih, ki nosita kor. Stolpne stene v prezbitarju krasita kip Matere božje z Detetom in sv. Jožefa, delavca. Kleparski mojster Graf iz Rožeka je nanovo speljal strelovod, da nam neurje in strela ne bi uničila lepo urejeno cerkev na hribu. Le orglje še čakajo, da se jih loti mojstrska roka, da jih previdno očisti in strokovno uglasi.

Vsem mojstrom in podjetnikom, ki so bili udeleženi pri tem obnovitvenem delu, lepa hvala za skrbno delo. Vsak delavec pa je vreden plačila! In možje-zaupniki neutrudljivo skrbijo, da bi se čimprej oddolžili številnim obveznostim in mogli poravnati račune. Z zanimanjem pričakujejo naši možje in gospodarji dan sv. Jožefa, ko bodo slišali pregled o zbirkah in računih. Veseli bomo, če ne bo več dolga, vesel pa bo tega poročila tudi prijateljski krog ob Pintarjevi mami v Kanadi, ki je zvedel za naše napore in zbral lep dar za našo in še tudi njihovo cerkev. Gotovo bo opogumil še marsikatero št. Jakobčana širom novega sveta za enako žrtev na ljubo sv. Jakobu v Rožu! Iskren Bog plačaj že vnaprej!

ŠT. VID V PODJUNI

V Škocijanu se je poročil Maksimilijan Hobel, Kolmanov na Veselah, z Lenko Potočnik, služkinjo v Podgradu. Mlademu paru želimo vse dobro na njuni življenjski poti.

Dne 23. januarja je bil pri fari pogreb

90-letne Marije Ujc. Kljub visoki starosti je še do zadnjega zahajala v cerkev in še sama oskrbovala svoje gospodinjstvo. Bila je velika dobrotnica naše farne cerkve, katero je dolga leta čistila in kinčala ter popravljala grobove naših rajnih. V nagrobnem govoru se je od rajne poslovlila župni upravitelj č. g. Kunstelj in se ji v lepih besedah zahvalil za vsa dobra dela. Pri pogrebu je asistiral tudi g. župnik Zulechner.

Po gozdovih smo utrpeli veliko škodo

V noči od 20. na 21. januarja je padlo pri nas toliko snega, kakor ne pomnimo že veliko let. Ker je prvotno deževalo in je dež počasi prešel v sneg, je ta ostal v vsej svoji teži na drevju, kar je povzročilo pri nas neizmerno škodo — kakor tudi v vsej Dobrovi — po gozdovih in sadovnjakih. Dalj časa smo bili odrezani od prometa, ponekod cel teden ni bilo električne luči, telefonska žica pa je bila na stotine krajev pretrgana. Najbolj prizadeta je bila tokrat Podjuna, predvsem pa naši Vrhi. Višje v gorah ni snežilo tako močno. Vsled tega vremena se tudi nismo mogli udeležiti nove maše v Globasnici, ker še niti med Mokrijami in Dobro vesjo ni bila preorana pot.

ŠT. LIPŠ

Kolikor se spominjam pridige našega č. g. župnika Srienca na starega leta dan 1957, je bila to poslovljena pridiga preteklega leta, v kateri nam je polagal na srca: „Ako se v resnici zavedaš, da si kristjan, potem bodi pripravljen vsak dan na prihod smrti, ker ne vemo ne ure ne dneva.“

Začeli smo zato novo leto v božjem imenu. Vsak človek seveda ugiba in si morda stavi vprašanja sam pri sebi na tihem: „Kdo bo le prvi v novem letu odšel v večnost? Ja seveda, dobro je, da so take reči še v božjih rokah, ker drugače bi le vsak mislil in bi rekli: „Na, če bom pa šele takrat umrl, potem imam pa še čas, da se pripravim.“ in bi še manj izpolnjevali svoje verske dolžnosti. Torej prvi v tem letu 1958 je moral biti žrtev naš blagi Tumpinov oče v Tihoji.

Bil je v svojem življenju vedno tihega in mirnega značaja. Rad je obiskoval domačo hišo božjo in tudi pogosto prejemal sv. zakramente in zato mu je Bog podelil še posebno milost in čast, da je vzgajal sina, kateri bo že čez dve leti stopil pred božji oltar. Na tihem se je veselil te sreče, kakor se veseli vsak tak presrečni oče, toda naš predobri nebeški Oče ima že svoje načrte, katerih pač človek ne more in ne bo mogel preprečiti. Božja usoda mu je nenadoma zatisnila oči za to življenje in tako je odšel v večnost z upanjem, da bo imel sina — duhovnika, kateri se ga bo v resnici spominjal pri svojih svetih daritvah. Ko bo naš Viktor zapej prvo „Glorio“, takrat se bo blagi rajni Tumpinov oče radoval z nami vred tam v prelepi nebeški blaženosti. Položili smo ga k večnemu počitku v petek, dne 31. januarja.

Še je ležal Tumpinov oče na mrtvaškem odru, je zapustila smrt Tihoyo ter se podala v Kršno ves in potrkala na vrata Počkove hiše. Prišla je vrsta na Počkovega očeta. Rajni Počkov oče so si že več let semkaj tako želeli smrti in kadar sva govorila, je bila vedno prva beseda: Oh, zakaj smrt ne pride po mene, ki si je tako želim. Seveda, sem

jim pač moral odgovoriti, da pač ura še ni prišla in vedno so mi lepo odgovorili: Naj se torej pač zgodi po volji božji.

Pogreb je bil ravno na Svečnico, dne 2. februarja. Ob obilni udeležbi smo ga spremlili k večnemu počitku in spoznali smo, da so bili rajni Počkovi oče zelo prižubljeni.

Minila je nedelja, ponedeljek, in v torek jutraj se je nenadoma razširila vest, da je za vedno zatisnila oči Škofova najmlajša deklica, Margit. Seveda kolikšna žalost za mlade starše, ki so poprej že komaj pričakovali, da bi dobili poleg Ernsta in Walterja še deklico. Pogreb je bil seveda zelo veličasten in videlo se je v tem, koliko premorejo starši žrtvovati za svojega otroka. Naj ne žalujejo, saj Margit je kot angelček

KUGA V STAREM VEKU

Dobrih 400 let pred Kristusom je divjala v Grčiji bratomorna vojna. Atenci so hoteli biti prvi v grškem svetu, Spartanci pa tudi. Odločil je moral meč. Veliki dvoboj, ki je trajal 30 let, je dobil v zgodovini naziv „peleponeška vojna“. Spočetka je kazalo, da bo vprav ta 30-letna vojna ena najkrajših. Čim so se boji namreč pričeli, je navalil na Atene zahrbtni sovražnik — bila je kuga. Ponosna stavba atenske države se je omajala in že so Spartanci v tihi, veseli gotovosti šteli dneve, kdaj propade. Pa so se uračunali. Dasi izmučeni do skrajnosti, se Atenci niso vdali. Znova se je tedaj pokazalo, kaj zmore duh. Vztrajali so, dokler kuga ni odnehala. Potem je šla vojna dalje svojo pot.

Atenski zgodovinar Thukydides, ki je dogodke sam doživel, je potomcem živo opisal ona strašna leta kuge.

Bolezen se je najprej pojavila v Egiptu. Kar nenadoma se je prikradla v atensko luko. Gotovo so jo zanesli v deželno morjanji. Kmalu je bilo sredi velemesta polno bolnikov. Zagonetna mrzlica se je polotevala ljudi. Kdor je zbolel, je kar obležal, kakor da ga je izčrpal neznanski napor. Smrdljiv duh je silil bolniku iz ust in po telesu so se prikazale čudne lise. Grlo se je vnelo tako silno, da je bilo videti, kakor bi krvavelo. Tudi oči so se mnogim vnele. Že samo gledati te oči, gnojne in s krvjo zalite, je bilo kaj mučno. Zdravniki niso vedeli, kaj bi. Stašji so pred uganko. Niti z najdražjimi zdravili niso znali nikomur pomagati. Bolezen se je vsemu rožala. Bogatin ali siromak, vse je enako umiralo.

Zetev smrti je bila tem obilnejša, ker se je bilo v Atene, najpopolnejšo trdnjavo tistih časov, zateklo vse prebivalstvo z dežele. Za trdnim obzidjem so bili begunci sicer varni pred Spartanci, ki so vsenaokrog grdo plenili, a tem huje so se morali tresti pred nevidno sovražnico, ki je zavratno kosila. Begunci so živeli natpani v slabih, nesnažnih lopah. Zaradi neurejenega življenja, ki je naravno združeno z begunsko usodo, so duševno in telesno slabeli. Tem manj so mogli boleznim kljubovati.

Da so Atenci od vsega začetka ločevali bolne od zdravih, bi bili morda kaj opravili. A kaj, ko je pa bilo mesto prenapolnjeno z ljudmi. Vsak dan bolj so se morali zavedati, da so zoper kugo brez moči. To spoznanje je učinkovalo različno. Nekateri se je lotevala malodušnost in toliki meri, da so postali brezbržni za vse, kar se je dogajalo okoli njih. Drugi so kakor brez uma begali sem in tja. Tretji so se vdajali uživanju, da bi vsaj od poslednjih ur svojega življenja nekaj imeli. Boječ se okužbe, si mnogi sploh niso več upali med ljudi. Tako je postajalo vsak dan težje, kogarkoli

URADNA OBJAVA

FINANČNO MINISTRSTVO SPOROČA:

Rok za oddajo davčnih izjav 1957 je za prometni davek in za kulturni groš podaljšan do 31. marca 1958, za dohodninjski davek, osebni davek in obrtni davek pa je rok podaljšan do 30. aprila.

splavala k naši dobri nebeški Materi in boste imeli tako svojo priprošnjico v nebesih — vašega nadvse ljubljenege angela Margito. Cerkevni pevski zbor pa je prepeval pri vseh treh pogrebih ganljive nagrobne žalostinke. Rajni naj počivajo v miru, vsem trem družinam pa izrekamo naše sožalje!

Tudi na sv. zakon nismo pozabili. In sicer je dobil Piselčev Hanzej iz Stare vesi mlado gospodinjjo. Ruševo Hildo iz Štebna, ki si je sezidala svoj domek v Mali vesi pri Globasnici.

Drugi parček pa, ki si je obljubil zakonsko zvestobo, sta bila Sušnikova Nanaj in Tišlarjev Lorenc iz Boje vesi. Želimo obe-ma paroma obilo božjega blagoslova!

Za pust pa nas je Farna mladina razveselila pri Škorjancu v Boji vesi s štirimi ljubkimi veseloigrami, in sicer: „Damoklejev meč“, „Stražar in postopač“, „Pri gospodi“, in „Dva gluha“. Igralci so bili kar dobro naučeni in so s svojim šaljivim obnašanjem pripravili ljudem res mnogo smeha. Želeli bi, da ne bi bila to zadnja predstava v letošnjem letu, ampak mladina le pridno naprej, ker se tudi v resnici vidijo in poznajo odlični šentlpiški talenti. (K.)

pripraviti do tega, da bi se brigal za bolnike ali celo za mrliče. Po ulicah, po trgih, po svetiščih so ležali nesrečneži in umirali brez strežbe, brez tolažbe. Povsod po mestu so se kopičila trupla in nikogar ni bilo, ki bi jih bil hotel pospraviti. Zamrl je smisel za red, za skupnost, za požrtvovalnost. Človeška družba se je začela rušiti, rodbinske vezi so popuščale, družine so se razteple na vse vetrove in drug ni več vedel za drugega. Zgodilo se je, da so na eni strani dan izumrle cele družine, toda kakol! Vsak rodbinski član je izdihnil na kakem drugem koncu mesta, kamor je pač bil zablodil v svojem obupnem strahu. Številne družine so dobesedno izginile. Nikoli več ni bilo mogoče najti sledu za njimi.

Tri dolga leta je trajala ta trda preizkušnja Atencev. Najhujši udarec za atenski narod je bila smrt sposobnega državnika in voditelja Perikleja, edinega, ki bi bil mogel Atene v bodočnosti rešiti. 25 let po njegovi smrti je atenska država vendarle podlegla in Sparta se je povzpela do hegemonije.

Če je kuga temelje atenske države tako hudo omajala, zakaj se ni državna stavba že tedaj podrta? Zgodovinska resnica je, da bi se bili Spartanci lahko agraže polastili velikanske atenske trdnjave. Zakaj torej niso vdrli v mesto? Sami so se bali kuge...

Pestro in zanimivo

Da se ne naučijo vojaškega duha

Da bi se mladi rod ne vzgajal v militarističnem duhu, so v mestu Sao Paolo v Braziliji prepovedali prodajo vojaških agrač, kot so puške, samokresi, topovi in slično.

Otroci iščejo svoje starše

Rdeči križ Zapadne Nemčije je objavil, da je v državi še 16.000 otrok, ki zama iščejo svoje starše. Gre za deco, katera je v homatijah vojne bila ločena od svojcev.

Otroci so takrat bili še zelo majhni, tako da niso vedeli niti za rodbinska imena. Kako naj sedaj spoznajo starše in starši njihov?

Od planin do morja

Ko bodo uresničeni veliki načrti, ki leže za sedaj še v miznicah odgovornih ljudi, bo hribovita Švica dobila dohod do morja. Načrt je namreč tale: od Benetk bi ladje lahko plule po reki Padu do Cremone, od tu bi potegnili 76 km dolg prekop do Milana, od Milana pa še drug prekop, dolg 67 km, do jezera Lago Maggiore, ki leži deloma v Švici.

Vodna pot bi bila velikega gospodarskega pomena. Prevozní stroški bi se pocenili in Švica bi bila povezana naravnost z morjem. Po prekopih bi lahko vozile ladje do 1000 ton nosilnosti.

Kaj ima od tega?

V Italiji se je našel čudak, ki je hotel za vsako ceno izračunati, koliko so tehtali vsi člani rimskih vlad od osvoboditve leta 1945 do današnjih dni. In res je izračunal, da je bilo v Italiji kar za 8 ton ministrov.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Nášega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

OPTIKER SEKERKA

KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.

ZENITEV

Fant star 49 let, sposoben in priden strojni ključavničar, bi želel spoznati koroško Slovenko v starosti od 35 do 40 let. Vdove in dekleta z enim otrokom niso ovira. Ponudbe pošljite z natančnim naslovom in sliko na upravo lista pod „Poštena“.

Oglašuj
v našem listu!

ZENITEV

Pošten fant (37 let, 171 cm), se želi priženiti na kmetijo in bi rad spoznal katoliško dekle, zavedno Slovenko do 30 let. Fotografija je pogoj. Ponudbe sprejema uprava lista pod šifro „Zora“.

ENOOSNI PRIKLOPNIKI, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obroče dobavlja rabljene in poceni AUTOVERWERTUNG RUM-WOLF, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18.